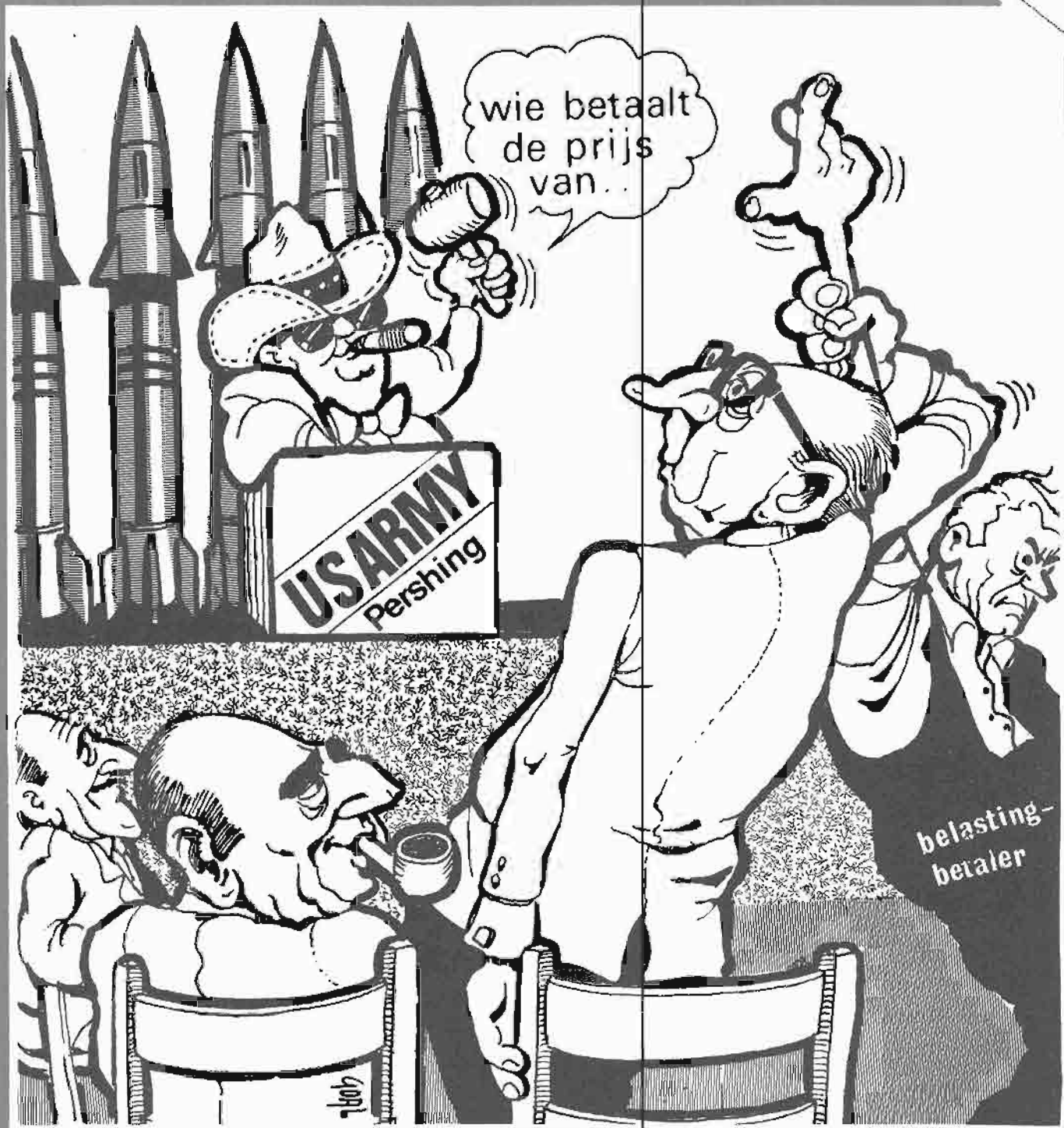

vredes

NICARAGUA

MAANDBLAD VOOR INTERNATIONALE POLITIEK EN VREDESPROBLEMEN

22ste jrg. — nr. 187 — november 1979

vrede

„Vrede“ Studie- en informatiecentrum voor vredes- en ontwikkelingsproblematiek v.z.w.

Maandblad · 10 nummers per jaar

REDACTIE-BEHEER PUBLICITEIT :

Heiststraat 28 · 9000 Gent
Prk. : 000-0956015-80
Vrede v.z.w. · 9000 Gent
Tel. : 091/ 21.18.39

LEESGELD :

350 fr. per jaar
35 fr. per nummer
Voor Nederland : 25 fl.

STEUNABONNEMENT : 500 fr.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER :

Michel Vanderborgh
Beukendreef 10a
9401 POLLARE

KERNREDACTIE

Filip De Paepe, André De Smet, Ernst Gulcher, Lea Hendrickx, Paul Keymeulen, Griet Marechal, Jan Oris, Pascal Paulus, Jan Vermeersch.

UITGEBREIDE REDACTIE :

Théo Bailleul, Nadine Crape, Chantal De Smet, Wilfried De Vlieghere, Alfons Goossens (Goal), Luc Kongs, Kathleen Steel, Herman Talloen, Michel Tanret, Jan Van Calstaren, Brigitte Van Maele, Juul Verhelst.

MEDEWERKERS :

Frank Beke, Hugo Benoye, Robert Braet, Paula Burghraeve, Toon Colpaert, Willy Courteaux, Robert De Gendt, Rik Denys, Jeanine De Rop, Jo De Schuyter, Elie Elia, Luc J.V. De Smet, Ignaas Lindemans, Freddy Maulemans (Mafke), René Morlion, Ward Ruyslinck, Staf Schmidt, Freddy Tack, Jozef Van Dromme, Yves Van De Steen, René Van Nerum, Jan Vervest, Walter Woydts, Guido Van Hecken (Mozambique).
Centrum voor UNO-Recht (V.U.B.).
Centrum voor Latijns-Amerika (Roermond).

HOOFDREDACTEUR :

André De Smet.

ABONNEMENTENDIENST :

Lotty Vervest, Pascal Paulus.

Overname van artikels en tekeningen is toegelaten mits bronvermelding en toezending van een presentexemplaar.

„Vrede“ wil de spreekbuis zijn van al diegenen die - door degelijke informatie of voorstellen - een bijdrage willen brengen tot de internationale ontspanning.

De redactie doet dan ook beroep op de medewerking van al diegenen die hiertoe kunnen bijdragen.

De ondertekende artikels beantwoorden dan ook niet noodzakelijkerwijze aan het standpunt van de redactie.

OFFSET DRUK :

„Nevelland“, Besch. Werkpl., Nevele (Landegem).

INHOUD

	Blz.
EDITORIAAL	3
Vijf voor twaalf	3
OP DE UITKIJK	4
Arbeiders- en vredesbeweging	4
EUROPA	5
De Brezhnev voorstellen	5
Ierland : Vietnam van Europa	9
AFRIKA	15
Wie heeft Bokassa aan de macht geholpen, gehouden en vervangen ?	15
DOKUMENT	17
Nicaragua bouwt aan zijn toekomst	17
AZIE	16
Hai Van, een landbouwgemeenschap uit de Delta van de Rode Rivier	16
De lasterkampagne van het CVP-blad „Zeg“ omtrent Vietnam	23
Indonesië	24
Naar het land van de Kalingas en de Bontocs - Deel II	26
BOEKBESPREKING	29
Huilen om vrijheid	29
VREDESINITIATIEVEN	31
Vrede - in - actie	31
TE ZOT ... OM LOS TE LOPEN	34
AANVULLENDE KORTE BERICHTJES	

VIJF VOOR TWAALF

Een nieuw gevaar bedreigt ons. In het kader van een sinds een tiental jaar opgezet nucleair programma, wil de NAVO in Europa, meer bepaald in de Bondsrepubliek en Benelux, nieuwe atoomraketten opslaan. Tijdens de herfstzitting van de lidstaten, in december e.k., zou hierover zelf een beslissing vallen.

Mister Kissinger had, in september jl. te Brussel, de Europese Staatslieden reeds de les gespeld. Europa zou moeten instaan voor zijn eigen atoombewapening. De Verenigde Staten, aldus de vroegere Staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, voelt er weinig voor verder Europa in dit opzicht te beschermen. Eigenlijk gaat het er om dat de Verenigde Staten tot de conclusie is gekomen dat bij een gebeurlijke atoomoorlog in hun land, zoals in de Sovjetunie, ruim honderd twintig miljoen mensen en beide landen het leven zouden laten. Dus redeneert men in Washington is het voor ons beter het slachtoffer naar Europa te verschuiven. Alles bij mekaar is het vanwege de Amerikanen niet slecht bekeken. Indien we ooit in een derde oorlog terecht komen zullen de Sovjets, om zich te vrijwaren, moeten riposteren op de raketaanvallen uit West-Europa. Dus... Vandaar komt het dat men kost wat kost de Pershing II in West Europa wil opslaan. Aangezien het vorig jaar is misgelopen met de plannen om de neutronenbom alhier op te slaan, hebben de NAVO strategen hieruit de nodige lessen getrokken. Dit is de reden waarom de V.S. in de kortst mogelijke tijd de landen van Europa wil dwingen om een beslissing te treffen. Om dit doel te bereiken moet de man van de straat nog maar eens, voor de zoveelste maal, overtuigd worden dat de Russen ons bedreigen. Dat de Sovjets, die tijdens de voorbije oorlog twintig miljoen mensen verloren en wiens land tevens grotendeels vernietigd werd, zeker geen belang hebben bij een derde wereldoorlog wordt niet gezegd. De grote troef in de Westerse propaganda is nu de SS 20 die in de Oekraïne schijnt opgeslagen en op onze steden zou gericht zijn. Dit is zeker niet uitgesloten en we hebben reden ons hierover ongerust te maken. Iedereen weet echter dat het andersom ook het geval is. Is het niet bekend dat in Europa ruim 7.000 atoombommen opgeslagen liggen? Weten we niet dat dag in dag uit atoomduikboten in de zeeën rondvaren die met

hun raketten, in één slag, een honderdtal steden in de Sovjetunie van de kaart kunnen vegen? Is het niet bekend dat bestendig bommenwerpers rondtoeren die in een minimum van tijd hun atombommen boven Rusland kunnen neerdroppen? Het is dus niks te beweren dat de krachtverhoudingen ten gunste van de Sovjetunie scheefgetrokken zijn. Integendeel, het is juist de bedoeling van de NATO strategen om, met de invoering van de Pershing en Kruisraketten de balans in hun voordeel te doen overslaan. Ook om reden dat deze nieuwe wapens niet zijn voorzien in de onlangs door Carter en Brezjnev ondertekende Salt II akkoorden. Akkoorden die, zoals men weet, tot naden door de Amerikaanse Senaat niet bekrachtigd werden. Uiteindelijk was het de inzet van Salt II om, zij het dan na zeven jaar moeilijke onderhandelingen, tot een beperking te komen inzake de vervaardiging en de opstelling van strategische wapens. De ondertekening van Salt II moest meteen de start zijn van nieuwe onderhandelingen waarbij het over de kernwapens in Europa zou gaan.

Het ziet er nu naar uit dat, met de invoering van de Pershing II in Europa, de NAVO deze nieuwe besprekingen reeds wil hypotekeren of zich ten minste in een bevoorrechte positie manipuleren. Het minste dat kan worden gezegd is dat dit wel een zonderlinge manier is om de ontwapeningsdynamiek in Europa op gang te brengen.

Van Sovjet zijde werden intussen ontwapeningsvoorstellen op tafel gelegd. Brezjnev verklaarde te Berlijn een deel van de troepen en tanks uit de DDR te zullen terug te trekken en o.m. het aantal SS raketten te zullen verminderen. Mens te meer stellen we echter vast dat deze maatregel gewoon als propaganda van de tafel wordt geveegd zoals dit reeds met vroegere voorstellen het geval was. We denken hierbij aan het voorstel om de verbindingslijnen aan te gaan nooit als eerste atoomwapens te gebruiken of het aangaan van een akkoord geen van beide militaire pakten tot andere landen uit te breiden.

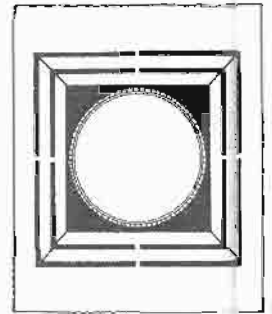
Het antwoord van de NAVO op dit alles is het invoeren van nieuwe wapens, die van de andere zijde met de aangepaste wapens zal beantwoord worden zodat de bewapeningswedloop verder gaat. Is het nochtans niet hoog tijd dat aan dit spel-

letje een einde wordt gezet? Lopen we niet het gevaar dat dit vroeg of laat op een catastrofe uitmondt? Heeft deze bewapeningswedloop reeds niet vandaag rampzalige gevolgen voor de werkers en de volkeren van de derde wereld?

Het lijkt ons dan ook eerder noodzakelijk die maatregelen te treffen die zouden moeten systematisch het atoomarsenaal in Europa af te bouwen. Naar wie en wat wacht men om in midden Europa, en hierbij bedoelen we dan Benelux en de Bondsrepubliek langs Westerse zijde en de DDR, Polen, Tsjecho-Slovakije langs Oosterse zijde, een atoomvrije zone te maken. Dit zou geenszins de bestaande militaire krachtsverhoudingen tussen Oost en West wijzigen maar een stuwende kracht betekenen in de richting van een werkelijke détente. Zouden de volkeren, om het even of ze in Oost of West wonen, hier niet de winnende partij bij zijn? In dit perspectief is het onontbeerlijk te verhinderen dat Pershing II in ons land zouden worden opgeslagen. De Belgische bevolking draagt hierbij een belangrijke verantwoordelijkheid. De leiders van de Bondsrepubliek hebben herhaaldelijk verklaard slechts atoomraketten te zullen opslaan indien België en Nederland dit eveneens doen. Sommige politieke leiders van ons land zijn geneigd op het Amerikaans voorstel in te gaan. De openbare opinie moet echter over deze belangrijke beslissing recht op inspraak hebben. Om de balans naar de goede kant te doen overslaan, d.w.z. een halt toe te roepen aan diegene die de Pershing II in ons land willen halen, is het hoog tijd dat alle democratische krachten van dit land zich inzetten om de toekomst veilig te stellen en de mogelijkheden voor een werkelijke ontwapeningspolitiek te vrijwaren.

André De Smet.

N.B. : Het Kongres van de metaalbewerkers van het A.B.V.V. en de Provincieraad van Henegouwen hebben zich reeds uitgesproken tegen de plaatsing van de Pershing II in ons land. Het O.C.V. en een groep personaliteiten hebben eveneens een oproep tot de bevolking gericht en een petitiekampagne ingezet. Vredesbewegingen van België, Nederland en West-Duitsland plannen een betoging te Brussel op zondag 9 december 1979.

ARBEIDERS- EN VREDESBEWEGING

Beweren „dat voor de arbeidersbeweging de klassenstrijd en de strijd voor de Vrede onvermijdelijk samengaan“, klinkt, zeke: voor de medewerkers van Vrede, als „open deuren intrappen“.

Als syndikaal afgevaardigde, vertrouwd met het denken binnen de vakbond, kan ik dit voor de arbeidersbeweging niet beamen.

Vanzelfsprekend zal men er het belang van het ijveren voor de Vrede niet ontkennen ! Men blijkt er echter bijna géén oog te hebben voor de noodzakelijke samenhang van genoemde elementen. Van een daadwerkelijke steun aan de vredesbeweging is er bijgevolg nauwelijks sprake ! !

Nochtans...

De arbeidersbeweging beseft maar al te goed dat het patronaat en de groot-financiers, met de hulp van de achterenvolgende regeringen, de stelselmatige verarming van de arbeidende bevolking organiseren, teneinde hun winsten en konstante groei in stand te houden en zelfs te vergroten.

Maatregelen als de aangekondigde prijsstijging van de benzine, openbaar vervoer, posttarieven, het invoeren van een auto-wegenvignet en andere, ontlokken nijldige reacties en waarschuwingen. De te vrezen amputaties binnen de ziekte- en werkloosheidsverzekering zijn evenzovele verarmingsmaatregelen. Denken we bovendien ook nog aan de reeds ruim 200-miljard belastingfraude per jaar, waar de arbeiders nauwelijks iets mee te maken hebben. Rekening houdend met het voorgaande,

wekt het dan toch bevreemding (om geen erger woord te gebruiken), dat er vanuit de arbeidersbeweging nauwelijks gewezen wordt op de misdadige verspilling, en dus verarming, via de militaire uitgaven. Het is met name opvallend dat er in de editoriaals van Debuone **MET GEEN WOORD WORDT GEREPT** over de méér dan schandelijke toename van de budgetten van VDB's Ministerie van „Oorlog“. Toeval of niet, het onvoldoende betrokken zijn van de arbeidersbeweging bij de vredesbeweging lijkt mij, zij het niet de oorzaak, dan toch de ruimte te bieden voor dergelijke „nalatigheid“. Om van verarming te spreken wil ik hier nog even André Desmet citeren in het editoriaal van het septembernummer van Vrede : „Defensie-uitgaven in België voor '78 : ca. 100 miljard ! Dit betekent grosso modo 30.000 B.fr. per gezinshoofd ! ! !“ André gebruikt hier inderdaad het juiste woord : monsterachtig !

Onze Nationale Spekslager en loopjongen nr. 1 van het „Internationale Militair-Industrieel Kompleks“ is ondertussen reeds volop het pad aan het effenen voor de volgende uitbreiding van ons „verdedigingsarsenaal“.

De verantwoordelijkheid van de verkozenen van de arbeiders in deze evolutie is bovendien niet gering. Maar al te dikwijls gebruiken ook zij het argument van de tewerkstelling om de arbeiders en hun syndikale verkozenen de mond te snoeren. **EN DIT IS VALS ! !**

De keuze : „wapens maken of werkloos zijn“ is bedrog ! Het is toch vrij bekend

dat voor éénzelfde investeringsbedrag, in de burgerlijke produktie anderhalf tot tweemaal zoveel arbeidsplaatsen kunnen worden gerealiseerd.

Natuurlijk denken onze „FN-kapitalisten/bouwers voor de toekomst“ er niet aan om met **REKONVERSIE** te starten : daarom zijn de winsten op de wapenproduktie en wapenhandel véél te groot. Het zal dus bijgevolg ook strijd kosten, wil men deze weg inslaan. Een planmatige omschakeling van de militaire industrie zal o.a. rekening moeten houden met de meestal hoge geschortheid van de betroffenen arbeiders. Want zonder een zinvol alternatief mag men niet verwachten dat deze arbeiders zich achter de afbouw van de wapenproduktie zullen zetten.

Weet de arbeider meestal heel goed wie zijn klasse-vijand is, van zijn (h)echte bondgenoten en hun streven is hij zich maar nauwelijks bewust.

Daar zijn verschillende redenen voor. Eén der voornaamste is de tweeslachtige politieke uitdrukking van de arbeidersbeweging, met als onvermijdelijk gevolg een gebrekkige strategie. Het is dan ook niet verwonderlijk dat dit een grotere ontvankelijkheid van de arbeiders met zich meebrengt voor de voortdurend gespuide argumentatie van de „koude oorlogsblazers“ en hun vazallen in regering, parlement, nieuwsmedia, enz...

Het is hoog tijd ! ! !

De arbeidersbeweging kan het zich niet langer veroorloven, nog grotendeels afzijdig te blijven bij de strijd voor de Vrede.

U. Camerlynck.

DE BREZHNEV VOORSTELLEN

Op 6 oktober laatstleden heeft Brezhnev in de D.D.R. voorstellen gelost omtrent wapenbeheersing in Europa. Sindsdien worden ze herhaaldelijk bevestigd, zo in het slot-kommuniqué tezamen met de KP-leider van de D.D.R. Honecker evenals in persoonlijke brieven van Brezhnev aan de regeringshoofden van de NATO-lidstaten.

Deze voorstellen zullen, niettegenstaande alle kritiek die het Westen erop uitbrengt, een invloed uitoefenen op de lopende

De voorstellen.

Het meest opmerkelijke was de mededeling dat de Sovjetunie binnen de komende twaalf maanden UNILATERAAL, éénzijdig, 20.000 Sovjet-mansschappen en 1.000 tanks uit de D.D.R. zal terugtrekken evenals een onbepaalde hoeveelheid militair materieel.

In het kader van de vertrouwenwekkende maatregelen (CBM) stelde Brezhnev de bereidheid te onderhandelen omtrent de beperking van militaire manoeuvres tot 40.000 à 50.000 manschappen, en dit op basis van wederkerigheid.

Ook is de Sovjetunie bereid (wederkerig) een systeem op te zetten waarbij (grond)troepenbewegingen (rotaties) in het CEVS gebied van 20.000 man of meer op voorhand zouden worden meegedeeld terwijl de militaire allianties er zich toe zouden kunnen verbinden militaire oefeningen waarbij 20.000 man betrokken zouden zijn op voorhand te melden volgens de voorschriften van CEVS.

Ook toonde Brezhnev de bereidheid onmiddellijk na de inwerkingtreding van SALT II onderhandelingen omtrent SALT III aan te gaan waarbij niet alleen eventuele beperkingen en reducties op interkontinentale wapens kunnen overwogen worden doch ook andere types. Dit onder het beding van „strikte toepassing van het principe van gelijke veiligheid voor beide partijen”.

De Sovjetunie zou aldus bereid zijn zijn

kern-arsenaal van middellange afstands-systemen in het Westen der Sovjetunie te verminderen op voorwaarde dat geen nieuwe wapens van deze categorie in West-Europa worden opgesteld.

Verder stelde hij tevens dat de Sovjetunie nooit kernwapens zou aanwenden tegen landen die niet beschikken over deze wapens noch ze opgesteld hebben op hun grondgebied.

Deze voorstellen gaan gepaard met de dreiging dat de ontplooiing van nieuwe Euro-strategische systemen door de West-Europese landen (en meer specifiek door de Duitse Bondsrepubliek) de bestaande strategische situatie op het Europese continent radikaal zou wijzigen en zou leiden tot vergrootte inspanning van de Sovjets hun veiligheid te waarborgen (onder verstaan militair).

Evaluatie der verschillende elementen van het Brezhnev voorstellen-pakket.

Numeriek gezien zijn deze voorgestelde troepen- en wapenreducties wel iets belangrijker dan onze pers laat doorschijnen. Door het IISS te London (een instituut dat men niet direkt een duif-karakter kan toeschrijven) wordt sinds 1973 het Sovjet-militair potentieel in de D.D.R. op 20 gronddivisies gesteld waarvan de helft tankdivisies.

Deze eenheden worden beschouwd van Kategorie I te zijn, wat betekent dat hun minimum sterkte 3/4 zou bedragen van

besprekingen van o.m. M(B)FR te Wenen en zo leiden nieuwe besprekingen in omtrent Euro-strategische wapens. Ook bewegen ze zich op het vlak van de opvolgingskonferenties van de CEVS-Helsinki akkoorden van 1975.

Vooreerst plaatsen we de gedane voorstellen op een rijtje waarna ze elk afzonderlijk in hun kader geplaatst zullen worden om te komen tot een tussentijdse evaluatie, hun mogelijke invloed op de nabije toekomst afmetend.

de volle bezetting.

In cijfers betekent dit dat de tankdivisies een bezetting moeten hebben tussen de 82.500 en 110.000 man (d.w.z. 11.000 man per divisie volle bezetting). De gemotoriseerde divisies tussen 97.500 en 130.000 (of 13.000 man per divisie volle bezetting).

Aangezien er wat grondstrijdkrachten geen andere opsplitsingen zijn (...) brengt dit het totaal Sovjet-grondtroepen in de D.D.R. op 180.000 à 240.000.

De vraag kan dan gesteld worden hoe de pers, indien zelfs volle bezetting aangenomen wordt als criteria, komt aan het cijfer 400.000.

Worden 20.000 Sovjet-militairen weggetrokken uit de D.D.R. dan is dit gelijk aan een terugtrekking van iets meer dan 8 procent van het Sovjet-grondpotentieel aldaar. Anders nog : een vermindering van 5,8 procent indien gerekend op het totaal der grondtroepen in de D.D.R. opgesteld, dus ook met binnenlandse. Wat de tanks betreft wordt gerekend op zo'n 415 Sovjet-tanks per tankdivisie. Op de 10 divisies dus 4.150. De gemotoriseerde divisies worden gerekend elk 288 tanks te incorporeren. Dus voor de 10 gemotoriseerde divisies samen 2.880. Dit brengt het aantal Sovjet-tanks in de D.D.R. op 7.030.

De gemelde reductie is dus van de orde van 14 procent.

Worden de Oostduitse tanks mee in reke-

ning gebracht dan nog komen de beloofde terugtrekkingen neer op een reductie van 9,7 procent.

We herinneren eraan dat het unilaterale terugtrekkingen betreft.

Dit heeft ook zijn zwakke elementen. Dergelijke acties kunnen namelijk even unilateraal ongedaan worden gemaakt. Anderzijds is nog niet bepaald of de troepen en de tanks uit de Centraaleuropese zone zullen verdwijnen (hetgeen het streven van M(B)FR benadert) dan wel of ze naar Tsjecho-Slovakije, Polen dan wel Hongarije muteren.

Ook omtrent de kwaliteit van troepen en wapens werd niets gespecificeerd.

Desalniettemin lijkt de stap meer belang toegemeten te moeten worden dan het te klasseren als „een verzoenend gebaar na het recente Cuba dispuut“.

Voorts herinneren we eraan dat de NATO richtlijnen van 1973 bepaalden dat globale reducties in het kader van M(B)FR niet meer mochten bedragen dan 10 à 15 procent van het eigen potentieel, en dit in meer dan wederkerigheid.

Reducties aldus genoteerd dienen wel opgevat als inclusief demobilisatie en/of ontmanteling. Dit zou nog niet als dusdanig begrepen zijn in de Brezhnev voorstellen.

Ferder dan deze voorstellen te willen zien als uitnodiging tot wederkerigheid leest NATO in deze voorstellen de impliciete erkenning door het Oosten steeds meer manschappen en wapens opgesteld gehad te hebben dan ze onder M(B)FR toegaf, vanwaar de datadiskussie opnieuw aan kracht zal bijwinnen.

Het is nog niet geweten of deze terugtrekkingen iets zullen wijzigen aan de voorstellen van de Sovjetunie voor een eerste-fase akkoord in M(B)FR (zie Vrede, februari 1979) dan wel reeds een eerste etappe (unilateraal) zijn in de uitvoering ervan. In het laatste geval is het aantal uit de D.D.R. verplaatste tanks groter dan onder een wederzijds akkoord in M(B)FR in het vooruitzicht gesteld werd tot hier toe.

Immers, de eerste-fase-terugtrekking van 1.000 tanks der Sovjets kon geschieden door uitdunning in de arsenalen opgesteld in Tsjecho-Slovakije, Polen en de D.D.R.

De vertrouwenwekkende maatregelen zoals door Brezhnev voorgesteld houden o.a. in de beperking van militaire manoeuvres tot 40.000 à 50.000 man.

Dit is een verschuiving in het Sovjet-standpunt in vergelijking met dat wat in Belgrado werd aangehouden. Aldaar werd gesteld manoeuvres te beperken tot 50.000 à 60.000 manschappen.

Het NATO-standpunt.

NATO staat echter weigerachtig tegenover dergelijk voorstel gezien deze doorgaans manoeuvres op touw zet waaraan meerdere geallieerden tegelijkertijd deelnemen en waarbij deze maxima met enkele tientallen duizend manschappen doorgaans overstegen wordt.

(In de Bondsrepubliek kwam onlangs trouwens nogal wat kritiek op deze praktijk). Ingaan op dit voorstel, op het klassieke „ter studie nemen“ na, zit er aldus voor NATO weinig in.

Anderzijds kan het dan wel van de „goede wil“ van de U.S.S.R. getuigen doch het schept weinig verplichtingen gezien voorhand de mate van wederkerigheid is gekend.

Anders ligt het met het voorstel tot notifikatie van (grond)troepenbewegingen en manoeuvres van tenminste 20.000 man volgens de CEVS-voorschriften welke thans gelden voor manoeuvres van 25.000 man.

Gezien in het licht van de Belgrado opvolgingskonferentie der CEVS (Conferentie over Europese Veiligheid en Samenwerking) zijn deze voorstellen (alhoewel niet zo denderend als de nog officieuze voorstellen welke NATO in M(B)FR hieromtrent wil neerleggen) een stap dichterbij het Westelijke standpunt ter zake. In Belgrado stelden Canada, het Verenigd Koninkrijk, Nederland en Noorwegen voor troepenmanoeuvres vanaf 10.000 man op dezelfde wijze aan te kondigen als de grotere manoeuvres. Ook werden heel specifieke implementatie-voorstellen hierbij gedeponeerd.

Ook de neutrale landen en een aantal ongebonden brachten proposities in die richting. O.a. het melden van kleinere, geografisch nabije en tegelijkertijd uitgevoerde manoeuvres die samen 25.000 man of meer behelzen. Roemenië stelde ook voor geen „multinationale“ manoeuvres te houden in de nabijheid van derde-landsgrenzen.

Gez en twistpunten tussen Oost en West omtrent de met deze voorstellen te volgen procedures kon geen akkoord bereikt worden.

Het thans gedane Sovjet-voorstel lijkt in toekomstige onderhandelingen (Madrid? of Wenen?) mogelijks nog aangescherpt te worden, leidend tot een compromis wederzijds wat de notifikatie-drempel voor manoeuvres betreft (mogelijks gesteld op 17.000 man). Ook op de uitvoering van dergelijke notifikatie (tijdsperiode, uitnodiging waarnemers en hun behandeling) dient nogal wat gespecificeerd. Deze CBM-voorstellen (Confidence Building Measures of vertrouwenwekkende maatregelen) zijn mogelijks niet het sterk-

ste punt uit het Brezhnev-pakket doch omvatten wel elementen waarover wederzijds een akkoord haalbaar lijkt in een niet al te verre toekomst. Het ware nuttig dat NATO dit luik openstelt aan de nationale staten om in de gepaste fora hieropvolging aan te schenken.

Enige duiding wat de kernwapen-voorstellen betreft.

Sinds 2 à 3 jaar worden SS-20's opgesteld in het Westen van de Sovjetunie, aan een ritme van zowaar 50 per jaar. Op dit ogenblik wordt het aantal ontplooide lanceerders op 120 geschat.

De SS-20 vervangt de SS-4 en SS-5 (respektievelijk 20 jaar en 18 jaar opgesteld). Zij is meerkoppig en draagt 3 afzonderlijk te richten koppen met kernbommen tot 150 KT elk.

Het heet een loutere modernisering te zijn en een antwoord op de reeds bestaande Westerse kernmacht.

Het is nochtans deze vervanging die kringen in het Westen aanvoeren als motivatie voor de ontwikkeling en opstelling van de vervangers van Pershing 1. Het betreft 108 Pershing 2's en 464 Cruise missielen, op te stellen in West-Europa.

Dit moet blijken uit een rapport van NATO op 28 september laatstleden afgesloten. In het rapport zou rekening gehouden zijn met zowel moderniseringsbehoeftes als met wapenbeheersingsmaatregelen.

In tegenstelling tot hun voorganger zijn deze toestellen technisch in staat vanuit West-Europa het Sovjet-thuisland te bereiken.

Dit is voor de Sovjetunie de aanleiding om deze modernisering „een nieuwe stap in de wapenwedloop“ te noemen.

Pershing 2 en Cruise zijn in feite een opnieuw opvullen van een trap in het bewapenings-spectrum welke er omwille van diplomatieke (Cuba) en technologische (ontwikkeling van Intercontinentale raketten in de VS) redens eertijds uitgelicht werd.

De discussie lijkt wel enigszins op de klassieke „kip of het ei“-relatie, doch kan inderdaad genereren tot vernieuwde bewapening wederzijds.

De waarschuwing van Brezhnev hiervoor wordt echter gevolgd door het voorstel, het open houden van de mogelijkheid, het aantal middellange afstand-systemen opgesteld in de Westelijke-U.S.S.R. te verminderen op voorwaarde echter dat dergelijke wapens niet ontplooid worden in West-Europa.

In feite betekent dit noch meer noch minder dat de Sovjets bereid zijn in SALT III te onderhandelen over deze categorie wa-

pensystemen (dit loopt gelijk met de ideeën die er het Westen op na houdt) en dat deze onderhandelingen, wat hen betreft, verder kunnen gaan dan enkel plafonds te zetten op bestaande of nog te ontplooiën systemen.

De USSR zegt zich hier uitdrukkelijk bereid tot reducties. Er wordt echter niet vermeld of deze reducties ook zouden kunnen slaan op de SS-20. Wel is de voorwaarde voor reducties ondertussen een bevrozing van het aantal middellange-afstandssystemen in het Westen. Dit sluit de niet-modernisering in van de Pershing. In welke mate een niet-tegemoetkomen door het Westen aan deze voorwaarde reële impact kan hebben op het starten van SALT III is vooralsnog niet te weten. Een bevrozing op het bestaande niveau van bedoelde systemen (IRBM) is volgens NATO niet gewenst. Men gaat immers uit van het overwicht van de Sovjet-Unie op dit vlak. Ook zijn

de bestaande ongelijkheid dienen te kon-
traktualiseren".

M.a.w. De Brezhnev-voorstellen mogen niet leiden tot het verhinderen van opstelling van IRBM's in West-Europa.

Op 9 oktober vertolkt Carter zijn standpunt als volgt te resumeren: „eerst moderniseren, dan onderhandelen om het bewapeningsniveau wederzijds te verminderen tot een gelijke krachtsverhouding". Thatcher (Verenigd Koninkrijk) is bereid de VS te volgen, temeer ook de modernisering van de eigen Polaris-duikboten nagestreefd wordt.

Alhoewel Frankrijk de voorstellen van Brezhnev „naar waarde weet te schatten" ziet het deze van beperkte aard en zal het eigen geplande inspanningen te uitbreiding van het Frans kernwapenarsenaal niet tegenhouden.

Italië lijkt principieel (net zoals 21 jaar geleden trouwens) bereid op zijn grondge-

bied nieuwe IRBM's op te stellen.

Het betreft hier een persbericht dat echter tot heden door geen regeringsverantwoordelijke onderschreven werd.

Denemarken en Noorwegen weigeren per-
tinent elke opstelling van kernwapens op hun grondgebied.

In de Duitse Bondsrepubliek (DBR) hiet Schmidt de reductie-voorstellen een substantiële bijdrage om bestaande ongelijkheden te verminderen doch niet ver genoeg gaand om eigen modernisering uit te sluiten. Ernstige onderhandelingen kunnen evenwel aangegaan worden om eventuele opstelling te beperken.

In Nederland schijnen bepaalde ministers hun ambt aan de invoering van bedoelde wapens gekoppeld te hebben, alhoewel de PvdA niet zo bereid zou zijn om de opstelling ervan te ruggesteunen. Er wordt gezocht naar wisseloplossingen. Een idee zou er in bestaan de huidige Nederlandse

atoomtaken volledig af te stoten en over te dragen aan Amerikaanse militairen en toestellen, doch op eigen grondgebied. Wat België betreft ; enkele namen. Vanden Boeynants staat volledig achter modernisering en van zijn opvolger kan waarschijnlijk hetzelfde worden verwacht. Tobback (BSP) stelt dat het parlement in laatste instantie beslist. Dit is natuurlijk weinig zeggend, immers het parlement beslist ALTIJD in LAATSTE instantie. Tindemans heeft zich eerder reeds uitgesproken voor een militair onafhankelijk Europa. Dergelijke wapens kunnen inderdaad, na 1957, nog maar eens opnieuw aangevoerd worden om de Europese gedachte te ondersteunen...

De meeste aandacht krijgt echter het standpunt van Simonet.

De moderniseringsplannen dienen tegelijkertijd met het bewapeningsoverleg te verlopen (en dit kan slechts na de ratificering van SALT II).

De publieke opinie buigt zich echter

en België tegen eventuele opstelling.

Conclusie.

NATO zal omtrent de troepen- en tankreductie-voorstellen verdere verheldering vragen in het kader der M(B)FR-onderhandelingen.

Het lijkt weinig waarschijnlijk dat NATO zelf eigen reductie-voorstellen zal lanceren naast deze welke reeds gedaan zijn op wederkerige basis in M(B)FR. De nieuwe Soviet-voorstellen houden de kans in relatie snel (in een decennia-proces) tot een eerste fase-akkoord te leiden.

Aan de CBM-voorstellen wordt mogelijks gevolg gegeven in de Madrid-konferentie. Een kompromis lijkt waarschijnlijk wat de notifikatie betreft van manoeuvres waarbij tenminste 20.000 manschappen betrokken zijn.

Omtrent SALT III zal kunnen onderhandeld worden na ratifikatie in de VS van SALT II. IRBM's zullen onderwerp zijn van onderhandelingen met België behoudend

Een bevestiging van de opstelling van Westelijke IRBM's zal blijken uit de feiten en zal afhankelijk zijn van de ontwikkelingstijd van de systemen.

Dus geen „opstelling“ verwacht vóór 1983 ongeveer.

Een uitstellen van de principiële NATO-beslissing omtrent ontwikkeling van de systemen voor West-Europa lijkt weinig waarschijnlijk.

Opstellings-beslissingen door individuele NATO-lidstaten hoeven nog niet getroffen te worden in de zeer nabije toekomst. Voorts zijn wissel-oplossingen mogelijk waarbij gedacht wordt aan één-stuutbeheer, of in het Belgisch geval aan opstelling bij de eigen troepen in de DDR, dan wel aan ernstige combinaties met wapenbeheersing naar reducties toe. Uiteindelijk zal de publieke opinie in sterke mate medebepalend zijn voor de beslissingen omtrent al dan niet opstelling in de respektievelijke kandidaat-landen.

... met een nieuw voorstel zijn?

Rekening dient gehouden met verschillende elementen.

Vooreerst heeft de Bondsrepubliek gesteld niet als enige deze wapens op zijn grondgebied te willen opstellen.

Onder het SALT II akkoord (althans na ratifikatie) wordt een tijdelijke stop gezet op de ontplooiing van Cruise missielen met een reikwijdte van meer dan 600 km (land- of zeegelanceerd), althans tot 31 dec. 1981.

De technologische ontwikkelingstijd van Pershing 2 wordt op nog zo'n 3 jaar geschat. Dit betekent dat zelfs na een beslissing tot ontplooiing binnen de NPG (Nuclear Planning Group) in november en op de Minister-vergadering, 13-14 december 1979, dit slechts effectief uitgevoerd kan worden vanaf 1983-84. Beslissingen van individuele staten kunnen op zich laten wachten tot op dat ogenblik. Dit hoeft echter geen principiële besluiten in het NATO-kader uit te sluiten, integendeel.

Het is belangrijk de verschillende standpunten binnen NATO te kennen om een mogelijk antwoord op de toekomst van het Brezhnev-voorstel te wagen.

NATO formuleerde in gemeenschappelijk overleg met de alliantie-partners een antwoord reeds waaruit moet blijken dat SALT III onderhandelingen „in geen geval

ROPA

ten - organiseerde de mars in Derry om de protestanten in

elfde plaats besloten te doorgaan waarmee Willem van Oranje afte aan de boorden

in protestantse huize

een spaans advocaat en senator nl. Dhr. BANDREZ Yvan, destijds bekend omwille van zijn verdediging van ter dood veroordeelde baskische nationalisten, een bretoens beeldhouwer wonende in Dublin nl. Yann GOULET en de overige van Ierse nationaliteit : een geneesheer, een journalist, een vakbondsafgevaardigde, en een architect. Er werden talrijke getuigen gehoord over hun trieste ervaringen. Tevens werden ons een 70-tal geschreven getuigenissen overhandigd met medische attesten e.d.m.

Deskundigen gaven een uiteenzetting over de anti- en a-democratische wetten die thans van kracht zijn in het Verenigd Koninkrijk van Noord-Ierland en Groot-Brittannië alsook in Zuid-Ierland.

Als besluit van die inquiry publiceerde de jury een gemotiveerd rapport, dat besluit met de vaststelling dat de anti-terreur wetgeving zoals ze thans bestaat in feite de democratie bedreigt, en dat de Britse aanwezigheid aan de basis van de repressie ligt. Tenslotte werden een aantal oproepen gericht om directe maatregelen te treffen ter verbetering van het lot der politieke gevangenen.

Meer onthullingen.

Deze inquiry en dit rapport is m.i. een van de vier belangrijkste gebeurtenissen in Ierland in 1978 voor iedereen die bekommerd is om de eerbied voor de mensen

zijn, te Derry hun herdenkingsmars gehouden.

De slag aan de BOYNE werd op die historische datum van 5 oktober 1690 op kleine schaal overgedaan in de straten van DERRY.

De repressie van de protestantse politie, die de zijde koos van de Oranjiëten, was buiten elke proportie.

Het staatschot voor een nieuwe fase, een nieuwe veldslag in de eeuwen lange oude vete tussen Ierse republikeinen en protestantse militanten was gegeven.

EUROPA

rechten. Een tweede belangrijk feit was het arrest van het Europese Hof van de Rechten van de Mens, geveld op 18 januari 1978 ; waarbij Groot-Brittannië werd veroordeeld wegens onmenselijke behandeling van gevangenen in Ierland. Dit arrest werd voorafgegaan door het lijvige rapport van de Europese Commissie van de Rechten van de Mens gedateerd : 25 januari 1976. De derde gebeurtenis die ook nog van belang was, is het rapport van Amnesty International van juni 1978, nerslag van het bezoek van een onderzoeksc commissie aan NOORD-IERLAND van 28 november 1977 tot 6 december 1977, waarbij 39 gevallen onderzocht werden.

Er werden psychische en fysische letsels teruggevonden, de onderzochte personen waren dus niet alleen lichamelijk getroffen doch ook geestelijk.

Tenslotte is er het lijvige rapport van twee priesters nl. Father Raymond Murray en Father Denis Faul die meer dan 200 gevallen van schending van mensenrechten in één boek bijeen brachten. Deze uiteenzetting is dan ook hoofdzakelijk geïnspireerd door deze vier documenten.

Een stukje geschiedenis.

Ten titel van inleiding even met grove pennetrekken het historisch kader waarbinnen deze gruwelijke feiten zich voordoen. Het lijkt ons belangrijk zeer ver in

van die mars te Derry doch ook omdat in dit jaar een aantal onderzoeken een flagrante schending van de mensenrechten aan het licht brachten in Ierland.

Vooreerst werd in januari 1978 een comitee opgericht in DUBLIN Aantekend tot de oprichting van dat comite waren de aanhoudende klachten over brutaliteiten, foltering en mishandelingen, niet alleen in Noord-Ierland, de zes graafschappen van het verenigde Koninkrijk, maar ook in de vrije republiek Zuid-Ierland, de 26 onafhankelijke graafschappen. Het comitee bestond uit verschillende afgevaardigden van allerlei humanitaire en politieke organisaties en stond onder het voorzitterschap van een priester nl. Father Piara O'Duill.

En het was dit comitee dat op 19, 20 en 21 mei in Liberty Hall in Dublin een „Independent Public Inquiry“ hield betreffende de mishandeling van gevangenen en arrestanten.

Er werd een onafhankelijke internationale jury samen gesteld. De Belgische Liga voor de Verdediging van de Rechten van de Mens werd uitgenodigd een afgevaardigde, een waarnemer te sturen om te zeten in de jury. Mij werd gevraagd deze taak op mij te nemen. Deze opdracht heb ik aanvaard. Naast mijzelf zetelde in de jury een frans magistraat Etienne BLOCK,

de geschiedenis terug te gaan. Gezien de Engelsen verder nog ruimschoots aan bod zullen komen is het aangewezen de nadruk te leggen op het werkelijk zeer grondig verschil van oorsprong van Engelsen en Ieren. De engelse cultuur is duidelijk een produkt van de Angelen en de Saksen die er zich na de Romeinen neerzetten. De Keltische beschaving werd zo goed als volledig van het engelse eiland verdreven. Later zouden Normandiërs eveneens hun stempel op het engelse volk drukken. De Ierse cultuur daarentegen is het produkt van de christelijke en zuiver Iers-Keltische beschaving. Deze Iers-Keltische beschaving of ook nog gaeltische cultuur genaamd, is tot op vandaag intact gebleven. De problemen zijn begonnen toen de Engelsen hun oog lieten vallen op Ierland. Het katholieke Ierland werd veroverd niet aflees militair, doch ook zuiver economisch : in het kielzog van de legers kwamen talrijke engelse kolonisten, planters, zich vestigen in Ierland.

Cromwell deed ook zijn duit in het zakje en doodde omstreeks 1650, 40.000 Ieren en verkocht een groot aantal als slaaf. Nieuwe engelse planters volgden zijn bloedig spoor en zetten de kolonisatie verder. Van deze engelse planters stammen de protestanten af die thans voornamelijk het noorden van het Ierse eiland bevolken.

Een deel van hen is anti-engels en eisen een onafhankelijk protestants Ulster, zij worden de loyafisten genoemd. De apostelen en leerlingen van Ian Paisley behoren tot deze groep. Een deel van hen zijn pro-brits en worden UNIONISTEN genoemd omwille van hen streven naar het behoud van de eenheid met Groot-Brittannië. Het zijn de „pieds-noirs“ zoals die in Algerië bestonden, de zuidafrikaanse blanken, de rhodesische blanken : geboren in de kolonie of oud-kolonie en toch geen autochtonen.

Voor de Engelsen zijn deze Ierse afstammelingen van engelse planters geen echte Engelsen, voor de Ieren zijn het geen echte Ieren. In 1846 daalt de bevolking van Ierland met 800.000 zielen door hongersnood en een Ierse rechtbank veroordeelt de Britse regering wegens moord op Ieren door uithongering.

Een massale emigratie is het antwoord op deze hongersnood en 1,1 miljoen Ieren kiezen de richting van de USA.

De hongersnood was zeker niet vreemd aan het feit dat meer dan de helft van het eiland in handen was van grootgrondbezitters die industriële bebouwing met het oog op uitvoer verkoos eerder dan bebouwing met het oog op voeding van de eigen bevolking.

Zo start Ierland in de 20e eeuw met 4 milj. inwoners. In 1916 breekt eens te meer een opstand uit tegen de Engelsen. De leider van de rebelle was CONNOLLY. Deze paasopstand ontketent een ware volksoorlog tegen de Britten, waarbij de naam IRA het eerst gebruikt wordt voor de Ierse rebellen.

Op 6 december 1921 ondertekenen de leiders van de opstand een verdrag in Groot-Brittannië dat Ierland verdeelt in een vrije staat van 26 graafschappen enerzijds, en een Britse provincie van 6 graafschappen anderzijds die verder deel zouden uitmaken van het Verenigd Koninkrijk en dus niet onafhankelijk wordt, voortaan Ulster of Noord-Ierland genaamd. Dit verdrag viel niet in goede aarde bij iedereen en weldra brandde een strijd los in Ierland tussen voor- en tegenstanders van het afgesloten verdrag.

Deze bloedige burgeroorlog eindigde in 1923, jaar waarin de Ieren de strijd bijlegden. Met tussenpozen werd zij opnieuw opgegraven door de IRA.

De IRA...

Wanneer na de mars van 5 oktober 1968 de katholieke minderheid in Noord-Ierland in toenemende mate aangevallen wordt, neemt de IRA opnieuw de wapens op.

Aanvankelijk dienen zij de ghettos te verdedigen tegen de „pogroms“ zoals in augustus 1969, waarbij honderden woningen van katholieken in de vlammen opgaan na brandstichting door hun tegenstanders.

Wanneer het IRA de wapens opnieuw boven naalde was dit echter niet enkel om hun geloofsgenoten te verdedigen tegen zware aanvallen, ware pogroms vanwege de protestanten, doch ook om gewapenderhand Noord-Ierland en Zuid-Ierland te verenigen. Bij hun strijd gebruiken zij Zuid-Ierland als aanvalsbasis voor hun tussenkomsten in het Noorden.

Welke is de reactie van de overheid op deze situatie ?

1. Het sturen van Britse troepen op 14 en 16 augustus 1969 naar Noord-Ierland
2. Het opnieuw van onder het stof vandaan halen van de oude repressiewetten, en het maken van nieuwe wetten.
3. Het toepassen van deze wetten : verdachten van hun vrijheid beroven en hen tijdens de vrijheidsberoving op zijn zachtst gezegd zeer onzacht behandelen.

1) *Over het eerste antwoord van Britten op de crisissituatie in Noord-Ierland, nl. het overspoelen van het Ierse eiland*

met Britten, kunnen wij zeer kort zijn : tot op vandaag zijn zij er nog altijd.

2) *In het tweede antwoord vanwege de overheid nl. de anti-terreurwetgeving, de uitzonderingswetgeving zijn wij als Liga voor de Bescherming van de Rechten van de Mens uiteraard sterk geïnteresseerd :*

a) *In Noord-Ierland zijn BRITSE wetten toegevoegd :*

1. de wet van 1922 die internering voorzag ;
  2. de Ordonnantie van 1972 ;
  3. de wet van 8 augustus 1973, die beide voorgaande wetten vervangt, en die de naam draagt „EMERGENCY PROVISION ACT“
- Deze wet werd lichtelijk gewijzigd door de „EMERGENCY AMENDMENT ACT“ van 2 augustus 1975.

– Groot is onze verbazing wanneer wij in die wet als inleiding lezen dat wanneer een vervolging voor de rechtbank wordt ingezet en de openbare aanklager zich beroept op een bekentenis van de beklagde, de rechtbank verplicht is geen rekening te houden met deze bekentenis wanneer deze door onmenselijke behandeling werd bekomen. **Waarom zijn wij zo verwonderd over deze inleiding ?**

Omdat in een normaal democratisch land het gewoonweg ondenkbaar is dat een verdachte onmenselijk zou behandeld worden, omdat dit principe zo gewoon normaal is dat het vanzelfsprekend niet in een wet oent herhaald te worden.

!Dat men het hier in een noord-Ierse wet wel vermeldt spreekt boekdelen, is een teken aan de wand.

Zonder huiszoekingsbevel van een onafhankelijke rechter kan binnengedrongen worden in woningen en plaatsen waar deze verdachte zich ophoudt. Het vo staat dat een politie-agent meent dat U een terrorist bent, of denkt of vermoedt dat U een terrorist bent om U zonder aannodingsmandaat 72 uren van Uw vrijheid te beroven.

Het Britse leger mag ook aanhoudingen verrichten doch dient de aangehoudenene na 4 uur aan de politie over te leveren

Wat schokt ons hier in ?

Het schokt ons dat een politie-agent zonder aannodingsmandaat van een rechter, een onafhankelijke rechter, een verdachte langer dan 24 uur kan

vasthouden. Hij kan hem 3 dagen vast houden, zonder enige aanklacht.

Doch na die drie dagen is de kous nog niet af : de minister, niet een rechter of een rechtbank kan de verdachte voor 28 dagen van zijn vrijheid beroven.

En na 28 dagen kan een beambte oordelen dat U van Uw vrijheid beroofd blijft of vrijgelaten wordt. Ik weet niet of U goed beseft wat dit betekent !

Een vergelijking met België zal U het ondemokratisch karakter van deze wet illustreren, deze vergelijking zal aantonen hoe de rechten van de arrestant hier op flagrante wijze met de voeten getreden worden.

In België kan de politie een verdachte hoogstens 24 uur van zijn vrijheid beroven. Na die ene dag die soms al veel te lang is dient hij hem vrij te laten. Tenzij een onafhankelijke magistraat niet behorende tot de uitvoerende macht of de regering maar tot de rechterlijke macht ni. een onderzoeksrechter een aanhoudingsmandaat aflevert. Dit aanhoudingsmandaat duurt slechts 5 dagen. Na die 5 dagen dient weer een andere magistraat, zetelend in raadkamer, na de verdachte in zijn verdediging gehoord te hebben, beslissen of het aanhoudingsmandaat voor een maand wordt verlengd.

Elke maand verschijnt de verdachte voor de raadkamer tot dat hij uiteindelijk veroordeeld wordt door weer een andere rechtbank.

Wat zien wij in Ierland : een flagrante schending van de scheiding van machten. De uitvoerende macht, de politiek verkozenen, gaan de macht van de rechterlijke instanties gaan uitoefenen. Zij kunnen iemand 3 dagen, vervolgens 28 dagen, vast zetten zonder dat een rechtbank zich er mee bemoeit, zonder dat de verdachte zich ooit kan verdedigen.

Het Europese Hof van de Rechten van de Mens oordeelde op 18 januari 1978 dat deze wet niet in strijd was met de Europese Conventie van de Rechten van de Mens.

Waarom ? Omdat artikel 15 van deze Conventie afwijking toestaat op de artikelen van de Conventie in geval van oorlog en noodtoestand.

Terloops gezegd bestaat ook in België een gelijkaardige wetgeving.

Volgens artikel 58 van de wet van 15 juni 1899 vangt de uitzonderingstoestand aan op het ogenblik dat de koning de mobilisatie afkondigt bij KB.

Deze uitzonderingstoestand is niet noodzakelijk gebonden aan een oorlog met een ander land.

Deze uitzonderingstoestand brengt met zich mede de toepassing van de Belgische besluitwet van 1 oktober 1916.

Deze besluitwet laat de Koning toe alle politiemachten uit te oefenen. Dit betekent dat hij maatregelen kan treffen om de openbare orde te handhaven desnoods met behulp. Hij kan censuur invoeren op pers, radio en TV en op de briefwisseling. De vrijheid van verkeer van personen kan opgeschort worden, een huiszoeking kan worden bevolen zonder mandaat van de onderzoeksrechter niet alleen tijdens de dag maar ook 's nachts en zonder dat er aanwijzingen zijn voor een misdrijf, de uiting van mening in het openbaar kan worden verhinderd en strafrechtelijk vervolgd indien ze staatsgevaarlijk wordt geacht....

Wat een dergelijke wet is een volgend scenario niet alleen denkbaar maar ook volkomen wettelijk en in overeenstemming met de Europese Conventie van de rechten van de mens : *In België breekt een nationale staking uit.*

De gezaghebbers oordelen dat deze staking het werk is van agenten van een vijandelijke mogendheid of van binnenlandse vijanden van de democratie in België.

Er wordt een mobilisatie afgekondigd. Vanaf deze mobilisatie kunnen bovengenoemde maatregelen aangewend worden, volkomen wettelijk.

Keren wij terug naar de werkelijkheid, laat ons opnieuw naar Ierland gaan. Naast de drie wetten in Noord-Ierland is volgende wet nog belangrijk in het kader van onze uiteenzetting

b) De „PREVENTION OF TERRORISM ACT" van 1974 en 1976.

Grotendeels van toepassing in het gehele Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland :

Hij bevat 4 belangrijke afwijkingen van de normale fundamentele rechtsregels in een democratische staat :

1. De verbanning uit Groot-Brittannië.

Een Noord-Ier behorend tot het Verenigd Koninkrijk kan verbod worden opgelegd Groot-Brittannië te betreden. Hij mag dus zijn eigen grondgebied niet betreden.

Zo hadden wij een gesprek met Georges LESTER, Noord-Ier van afkomst. Hij woonde van kindsbeen af in Groot-

Brittannië. Gaat naar een begrafenis van een vriend in Noord-Ierland.

Stelt bij zijn terugkeer vast dat hij tijdens zijn afwezigheid verbannen werd uit Groot-Brittannië : vrouw, kind, familie, huis, werk dient hij achter te laten en moet zich noodgedwongen in Zuid-Ierland vestigen. De reden was zijn lidmaatschap van de Sin-Feinn de republikeinse politieke partij die de eenheid nastreeft van Noord- en Zuid-Ierland.

Uit de uiteenzetting van ALISTAIR LOGAN te Dublin heb ik ook onthouden dat de Britten deze verbanning gebruiken als emigratiepolitiek ten aanzien van de Ierse arbeiders die in Groot-Brittannië werk hebben of hadden. Door een verbanning is er een Ier of meerdere Ieren minder die de arbeidsmarkt of de stempelokalen overbevolken.

2. In een normale rechtsorde heeft de verdachte het recht totaal straffeloos te weigeren een verklaring af te leggen. In het kader van de Prevention of Terrorism Act is de *weigering een verklaring af te leggen een misdrijf.*

3. Een persoon kan vast gehouden worden gedurende *achtenveertig uren* zonder aanhoudingsmandaat en vervolgens nog eens gedurende *5 dagen*. Volgens deskundigen van gepousseerde ondervragingen is zeven dagen voldoende om uit iemand een bekentenis te krijgen, of moeten wij zeggen te persen of te slaan ?

4. De omkering der bewijslast :

In een normale rechtsorde wordt een verdachte geacht onschuldig te zijn tot de openbare aanklager aan de hand van bekentenissen, getuigen het tegendeel bewijst.

Onder deze act, deze wet is daar geen sprake meer van : de eerste de beste politie ambtenaar kan voor de rechtbank komen en verkondigen dat hij vermoedt dat u tot een terroristische organisatie behoort zonder meer. Dit volstaat om u te veroordelen, tenzij uze bewijst dat u tot geen terroristische organisatie behoort.

Naast Noord-Ierland met zijn EMERGENCY PROVISION ACT, naast Groot-Brittannië met zijn PREVENTION OF TERRORISM ACT, laat ook de Zuid-Ierse, de „vrije" republiek zich niet onbetuigd.

b) In Zuid-Ierland is de „OFFENCES AGAINST THE STATE ACT“ van toepassing

1. De verdachten die onder deze wet vallen worden voor een uitzonderingsrechtbank gebracht de zgn. *NON JURY COURT*. De straffen zijn er zwaarder dan voor de gewone rechtbanken, die heel wat serener en objectiever oordelen over politieke misdrijven.

2. *Omkering bewijslast* : Ik verwijs naar de Prevention of terrorism act. De verdachte dient zijn onschuld te bewijzen.

3. Men kan zonder aanhoudingsmandaat 48 uren worden vastgehouden. Onder het regime van de FINE GAEL partij van rechtse, zoiets extreem rechtse signatuur, was dit zeven dagen. Wij hadden te DUBLIN een gesprek met OSGUR BREATNACH, hoofdredacteur van „THE STARRY PLOUGH“, blad van de republikeinen. Hij werd tot driemaal toe 48 uren vast gehouden en opnieuw losgelaten. SEAMUS COSTELLO, in 1977 vernoord in Dublin, onderging hetzelfde lot. Ik kom thans aan het derde luik van mijn uiteenzetting : Wij klaagden het ondemokratisch karakter aan van drie wetten nl. de „Emergency Provision Act“, „Prevention of Terrorism Act“ en de „Offences against the State Act“. Dagelijks worden verdachten ofwel op grond van de eerste wet 72 uren, ofwel op grond van de tweede wet 7 dagen van hun vrijheid beroofd. De uitzonderingsrechtbanken in Zuid-Ierland werken nog altijd. De aanhoudingen gebeuren nog altijd op grond van de derde wet.

Gezien de internering gedurende meer dan één week, gedurende meer dan 28 dagen zonder proces een omgekeerd effect had, gezien deze internering zonder vorm van proces talrijke personen in de armen van de Ira dreef en de haat van de Ieren tegen de Britten aanwakkerde, besloot de Britse regering de internering zonder proces op 5 december 1975 te beëindigen. Dit betekent echter niet zo veel.

Voorheen worden de verdachten na de 7 dagen naar de uitz. rechtbanken, de zgn. Duplock rechtbanken, verwezen, die hen dadelijk vast houden tot aan de behandeling van de zaak en zeer spoedig veroordelen.

Na zeven dagen komen thans de uitvoerende machtsdragers er niet meer

aan te pas, doch wettelijk bestaat de mogelijkheid nog steeds.

Naast de Britse troepen en de uitzonderingswetgevingen was het derde luik van onze uiteenzetting de voorwaarde waarin de verdachten en veroordeelden ten gevolge van deze wetten leven, de wijze waarop zij behandeld worden na hun vrijheidsberoving.

3)

a) Operatie DEMETRIUS

Op 9 april 1971 greep in de belangrijkste steden van Noord-Ierland de operatie DEMETRIUS plaats.

In het kader van de internering zonder vorm van proces dienden de geïnterneerden plaats te nemen in barakken. In deze barakken waren noch meubels noch bedden aanwezig. Deze geïnterneerden waren geen voorwerp van een aanhoudingsmandaat, er was geen enkele concrete aanklacht, er was geen veroordeling.

Zij vierden niet voor een magistraat gebracht, procureur des konings of onderzoeksrechter.

Toch dienden zij vanaf hun aankomst in het ondervragingscentrum BALLYKINDER plaats te nemen op de vloer van de barakken : het was de morgen van 9 tot 10 augustus 1971.

Zij werden gedwongen :

- De benen te spreiden en te strekken en de armen in de lucht te steken.
- De benen te spreiden, de handen achter het hoofd, de kin omhoog zodat het hoofd niet plooid.
- Het hoofd achterover te buigen, de handen achter de rug.

De commissie van het Europees Hof van de mens oordeelde achteraf dat deze bevelen en deze oefening niet van een gezond oordeel getuigden, doch dat deze oefeningen geen onmenselijke behandeling uitmaakten...

Een der getuigen van de veiligheidsdiensten die de geïnterneerden bewaakten, of liever behandelden, durft tegenover de commissie het cynisme zo ver te drijven door deze oefeningen voor te stellen als een voorzorg tegen ankylose, als een voorzorg tegen gewrichtsverstijving...

In zijn arrest van 18 januari 1978 veroordeelde het Europees Hof van de Rechten van de mens te Straatsburg Groot-Brittannië wegens gebruik in oktober 1971 van de zogenaamde VIJF methoden.

De gevallen die behandeld werden door het Hof van de Rechten van de Mens waren 13 verdachten die in het kader van de operatie Demetrius en

2 verdachten die in oktober 1971 werden van hun vrijheid beroofd.

De vijf methoden werden uitgevoerd in een onbekend niet geïdentificeerd ondervragingscentrum.

Waarin bestaan die 5 methoden ? In het vakjargon van de beroepsfolteraar worden zij de desoriëntatietechnieken genoemd :

1. *Men dwingt de gevangene gedurende lange periodes in stress position te staan wat betekent dat zij recht tegen de muur moeten gaan staan, armen en benen gespreid, de vingers boven het hoofd tegen de muur gedrukt, de voeten van elkaar en van de muur, de rug lichtelijk gebukt. Het gewicht van het lichaam steunt praktisch volledig op de toppen van de vingers.*

Volgens een onverdachte bron nl. het rapport van sir Compton, die aangesteld was door de Britse regering, dienden 41 mensen, resp. gaande van 9 uren voor twee van hen, 13 uren, 14 uren enzovoort recht staan.

Een verdachte diende op die wijze 43 uren 1/2 voor de muur te staan.

2. *Men bedekte het hoofd van de gevangenen met een zak, die enkel afgenomen werd voor de ondervragingen.*

3. *Men plaatste de gevangenen in een plaats en liet voortdurend een fluitend, scherp geluid horen.*

4. *Vóór de ondervragingen beroofde men de verdachte personen langdurig van slaap.*

5. *Men gaf hen vóór de ondervraging slechts zeer weinig voedsel.*

Deze vijf methoden zijn geen fantasietjes van de ondervragers, het zijn geen geïmproviseerde methoden, uitgedacht op het ogenblik van de ondervraging. Nee, het gaat wel degelijk om een goed voorbereid, goed uitgedachte ondervragingstechniek.

Deze vijf methoden worden onderwezen in een centrum van de militaire inlichtingendienst.

Zij worden gebruikt voor de Engelsen in Aden

Vervolgens hebben Engelse officieren en soldaten deze technische kennis onderwezen op een seminarie in Noord-Ierland aan de Noord-Ierse politie, in april 1971.

Wij zouden onvolledig zijn indien we in dit verband de specialist ter zake nl. generaal KIRSON niet zouden vermelden. Hij is een oud veteraan van Malaisië en Kenya waar de Britten nog de plak hebben gezwaaid. In zijn werk

„OPERATIES VAN ZWAKKE INTENSITEIT, SUBVERSIE, OPSTAND EN ORDEHANDHAVING" werd een best-seller in het leger en aanverwante kringen. In dit boek verdedigt hij de stelling dat het van groot belang is op een zo vlug mogelijke wijze inlichtingen van verdachten te verzamelen. Denk er bij : niet om het even welk middel. De Britten deden een grote ervaring op in MALEISIE ('48-'60), KENYA ('52-'56), CYPRUS ('55-'59) en ADEN ('63-'67).

In Dublin overhandigde men ons een aantal getuigenissen van mensen die in de operatie DEMETRIUS betrokken waren als verdachte en die met een, twee of meerdere van de vijf methoden in aanraking kwamen.

Ik citeer enkele namen : Brian TURLEY uit ARRACH, Francis Mc GULGAN uit Belfast, Patrick Mc CLEAN uit BERACH, Michael MONTGOMMERY uit DERRY, Joseph CLARK uit Belfast, en Kevin HANNAWAY uit Belvast.

b) Castlereagh

Een 10-tal getuigen kwamen mondeling verslag uitbrengen op de Inquiry in DUBLIN over hun ervaringen in de ondervragingscentra. Het ondervragingscentrum CASTLEREAGH is het meest beruchte.

De toestand in deze ondervragingscentra kan het best samengevat worden door de besluiten van het rapport van twee Ierse priesters nl. FAUL en MURRAY. Dit rapport werd opgesteld over feiten die zich tussen 1976 en 1977 voordeden.

Dit rapport werd in Dublin overhandigd. Faul en Murray komen tot de slotsom dat volgende ondervragingsmethoden aangewend werden tegenover Ierse verdachten :

1. Aan het haar van de ondervraagde trekken.
2. Slaan op hoofd en rug.
3. Met beide handen terzelfdertijd op beide oren slaan. (In Zuid Amerikaanse ondervragerskringen de telefoon genoemd).
4. Het wurgen van de verdachte tot hij bijna het bewustzijn verliest.
5. Schoppen en slaan op nieren en maag.
6. Het mishandelen van de geslachtsorganen.
7. Het omdraaien der armen.
8. Spannings- of stress houdingen o.m. het plaats nemen op een ingebeelde stoel.
9. De verdachte dwingen met de

knieën op de stoel plaats te nemen, handen op de vloer.

10. Worstelgrepen tot dat gevangene moet braken.
11. De nekgreep en duwen op het hoofd tot op een punt van verstikking.
12. Paard rijden op de rug van de verdachte door de ondervragers.
13. De verdachte dwingen met de rug tegen de tafel plaats te nemen, de benen op de grond : de ondervragers springen op de benen.
14. Een plasticzak wordt over het hoofd van de verdachte getrokken.
15. De verdachte wordt van de ene ondervrager naar de andere gegooid.
16. Gesimuleerde executie door het geladen wapen tegen het hoofd van de verdachte te plaatsen. Gesimuleerde executie door een snoer in de mond van de verdachte te stoppen terwijl men dreigt de stekker in het stopcontact te steken.
17. Vernederen van de verdachte door hem te dwingen zich uit te kleden, het opklippen van braaksel op de vloer.
18. Het verbranden van de huid met een sigaret.
19. Het gieten van water in de oren.
20. Dreigen de gevangene te executeren op een verlaten plaats.

Wie niet overtuigd is kan de lectuur aanvatten van een bloemlezing van 200 getuigen die verklaringen afleggen over mishandelingen. De namen en adressen worden bij de verklaring gevoegd. Enkele uitzonderingen daar gelaten die uit veiligheidsoverwegingen verzwegen werden.

c) Long Kesh :

Is Castlereagh berucht als ondervragingscentrum, dan is LONG KESH als gevangenis of concentratiekamp even slecht bekend.

In een oude basis van de RAF, Long Kesh, worden de veroordeelde politieke gevangenen opgesloten om hun straf uit te zitten. Uit het Rapport van Amnesty International is gebleken dat praktisch alle opgesloten politieke delinquenten in LONG KESH of elders, veroordeeld werden op grond van BEKENTENISSEN. De republikeinen zelf beweren dat heel wat personen gewoon om het even wat zonder bekennen en bekend hebben als de volteringen maar ophouden of opielden. Terwijl anderzijds gefluisterd wordt dat de Britse overheid er van uit gaat dat indien men een verdachte repu-

blikein oppakt, deze altijd wel een of ander op zijn geweten zal hebben, zodat het eigenlijk niets ter zake doet of hij voor een bomaanslag veroordeeld wordt, terwijl hij in werkelijkheid misschien een Brits soldaat heeft verwond. In 1972 vatten de politieke gevangenen onder leiding van BILLY MC KEE een hongerstaking aan in de CRUM-LIN ROAD gevangenis in Belfast. Deze hongerstaking, die de eis om behandeld te worden als politieke gevangenen en niet als gewone misdadigers, kracht moet bij zetten, leidt tot een overwinning voor de hongerstakers. De Britten geven aan deze gevangenen een bijzonder statuut, dat van politiek gevangene.

In 1974 wordt LONG KESH door zijn bewoners in brand gestoken. Meermaals reeds werden ontsnappingstunnels ontdekt. In maart 1976 beslist de Britse regering voortaan het politiek statuut niet meer toe te kennen aan deze republikeinen. Zij worden behandeld als gewone gevangenen. Zij worden voortaan behandeld als dieven, moordenaars en verkrachters.

De bewoners van LONG KESH nemen deze beslissing niet van de Britten. Deze gevangenen van H-Block - zo genoemd omdat de gevangenis of het concentratiekamp in een H-vorm is opgetrokken - protesteren tegen deze beslissing. Hoe doen zij dat ? De bewoners van block 3, 4 en 5, een driehonderdtal in het totaal, weigeren gevangenskledij te dragen, symbool van behandeling als gewone misdadigers. Zij weigeren gevangeniswerk te verrichten, zij weigeren zoals blijkbaar in de Britse gevangnissen het de gewoonte is, het gevangenispersoneel met Sir aan te spreken, kortom zij weigeren alles wat er zou kunnen toe leiden dat zij als gevangenen van gemeenrecht zouden behandeld worden. Hun protest wordt „on the blanket" genoemd omdat zij enkel een deken, een blanket, om de schouders dragen. De Britten weigeren hen immers hun gewone burgerklederen te geven gezien zij gevangenen van gemeen recht zijn en geen krijgsgevangenen. Om de twee weken worden zij gestraft met disciplinaire sancties. In hun cel hebben zij tijdens de dag niets zelfs geen bed. Wij hoorden de mondelinge getuigenissen van een ex-gevangene van LONG KESH en de ontroerende verklaringen van de vader en moeder beiden van een gevangene in LONG KESH. Het waren de verklaringen van Martin Mc KENNA, Dhr. WILSON vader van Padrac

WILSON en Mevr. BRADLEY.

Mc Kenna verbleef gedurende negen maanden in LONG KESH. De gevangenen weigeren sinds maart 1978 zich nog te wassen, de potten te ledigen en de cel te kuisen.

De aartsbisschop O'FIAICH, primaat van Ierland, bezocht LONG KESH op 30 juli 1978 en vergeleek de toestand aldaar met de toestand in de greppels van Calcutta.

d) Amnesty International

Het rapport van Amnesty International werd in juni 1978 wereldkundig gemaakt. Er werden 78 klachten onderzocht.

Het gaat vooral om foltering van de ROYAL ULSTER CONSTABULARY, de Noord-Ierse politie in burger. De gevallen van mishandeling deden zich voor in 1977, in de meeste gevallen.

Het is overbodig hier de lange waslijst van mishandelingen weer te geven. Het A.I.-rapport bevestigt grotendeels het rapport van FAUL en MURRAY. Ook de vijf methoden kwamen opnieuw ter sprake.

Het A.I.-rapport brengt echter de gevolgen aan het licht bij personen die aan deze behandelingen werden onderworpen.

Deze gevolgen doen zich voor op twee vlakken nl. op het geestelijke en op het lichamelijke.

Op het *geestelijke*, het *psychische* vlak stelden de onderzoekers van Amnesty International het volgende vast :

- slapeloosheid
- concentratiemoeilijkheden
- zelfmoordneigingen
- noodzaak van psychiatrisch toezicht
- uitputtingsverschijnselen
- angst.

Op het *lichamelijke*, het *fysische* vlak stelden zij vast :

- een doorbuoid trommelvlies
- schaafwonden
- overgevoeligheid der spieren en gewrichten
- hartkloppingen
- kneuzingen.

De missie van A.I. bestond uit een Nederlands jurist, twee Deense dokters en een afgevaardigde van het secretariaat van A.I.

e) Groot-Brittannië

Op de inquiry in DUBLIN kwam ook de toestand in de Britse gevangenissen ter sprake.

Een Engels advocaat, waarvan ik trou-

wens reeds gesproken heb, klaagde het gebruik aan van een geneesmiddel nl. LARGACTIL. Het is een geneesmiddel dat zeer sterk inwerkt op het zenuwstelsel en aan psychiatrische patiënten veelvuldig wordt toegediend.

Op 6 oktober 1978 kwamen de gevangenen in LEICESTER, een tweehonderdtal, in opstand tegen het gebruik van verdovende middelen vanwege de gevangenisoverheid ten aanzien van de gevangenen. Het gaat vooral om Ierse gevangenen in Britse gevangenissen. Alistair LOGAN advocaat van Noël JENKINSON, beschreef hoe zijn cliënt, die trouwens in zeer dubieuze omstandigheden overleden is, onderworpen werd aan echte Duitse methoden : isolatie-cel, desorientatietechnieken naar ruimte en tijd. Zo diende men hem b.v. om 12 u. het middageten toe en om 12.15 u. het avondeten. Men laat dag en nacht licht branden in de cel. Of men diende hem om 12 u. het middageten toe en 24 uur later het avondmaal. Zoals U merkt is de verbeelding van de specialisten ter zake grenzeloos.

Ook Brendan DOWD en John JORDONNE werden aan dergelijke methoden onderworpen, zoals wij hebben kunnen opmaken uit documenten ons in DUBLIN overhandigd.

f) Zuid-Ierland .

Tot slot de toestand in de vrije republiek Ierland, het „Zuiden“. De methode gebruikt in Noord-Ierland inspireren de overheid van de Ierse republiek om hun politieke tegenstanders op dezelfde wijze te behandelen. Want de Zuid-Ierse regeringen hebben de laatste jaren in mindere of meerdere mate alles in het werk gesteld de Britse buuren niet voor het hoofd te stoten. Door de republikeinen in Zuid-Ierland hard aan te pakken komen de Zuid-Ierse regeerders in de gunst van Groot-Brittannië. Groot-Brittannië waarmee, laten wij dit niet uit het oog verliezen, de vrije republiek heel wat economische en culturele banden heeft. 48 procent van de Zuid-Ierse uitvoer gaat naar Groot-Brittannië en 47 procent van de Zuid-Ierse invoer komt van Groot-Brittannië.

De banken en verzekeringssectoren zijn grotendeels in Britse handen. Het Ierse pond zit zoals de Luxemburgese frank met de Belgische in een muntunie en beide munten hebben dezelfde waarde.

De voertaal in Zuid-Ierland is Engels en het echte keltische Iers, het Gael-

lisch, dat in geen honderd uren op Engels lijkt, wordt nog in ere gehouden maar raakt meer en meer verdrongen door deze vreemde taal van over de Ierse Zee.

Onder de Fine Gael regering van Liam Cosgrave was de repressie echter veel harder dan onder de Fianna Faël. Liam Cosgrave had trouwens nog een rekening te vereffenen met de republikeinen : die rekening had hij geërfd van zijn vader William Cosgrave die na de bloedige burgeroorlog in 1923 de repressie geleid had tegen de tegenstanders van het afgesloten verdrag met Groot-Brittannië.

De aanleiding om tot de aanval over te gaan tegen de republikeinen in Zuid-Ierland was een treinroof.

Deze treinroof greep plaats op de nacht van 30 op 31 maart 1976. Er werden 200.000 pond gestolen van de trein. Men leidde alle leiders en belangrijkste medewerkers van IRSP op te Kearnystoone, IRSP een afgescheurde vleugel van de officials.

Uiteindelijk zou de zaak van de treinroof geklasseerd worden. De aangehouden verdachten - die uiteraard weer waren vrijgelaten - lieten het hier echter niet bij en spanden een proces in tegen de Staat wegens mishandeling door ambtenaren in dienst van de Staat. Dit proces, deze aanval tegen de Staat zou de slachtoffers van mishandelingen duur te staan komen.

De verdachten werden alle opnieuw voorgeleid. De treinroof werd opnieuw uit het stof vandaan gehaald.

De verdachten werden voor de non-jury courts gedaagd, de politieke uitzonderingsrechtbanken. Tot op heden volgde geen vonnis. Wij hebben lang met OS-GUR BRETNACH kunnen spreken. Tot 4 maal toe gearresteerd, in een ziekenhuis terecht gekomen ten gevolge van mishandelingen tijdens de ondervragingen, onder druk een misdrijf toegegeven die hij niet had gepleegd.

Wij hoorden Gerry ROCHE, gekwetst aan het trommelvlies door slagen op de oren tijdens de ondervragingen van de special branch.

Op maandag 9 oktober 1978 gaf Amnesty International een verklaring uit waarin de Zuid-Ierse regering verweeten werd de aanbevelingen van de commissie O'BRIEN, ingesteld door de regering zelf, niet te volgen. Deze commissie deed aanbevelingen om mishandelingen in gevangenissen en politiekantoren te voorkomen.

Ierland, het Vietnam van Europa, het land van de vergeten oorlog, het mogelijke toekomstige Cuba aan de toegangspoorten van de EEG, het land waar anti-stadguerrilla technieken worden uitgetest, waar op wetenschappelijke wijze verdachten ondervraagd worden, dit zou ons antwoord kunnen zijn op de vraag : Ierland 10 jaar later vraagteken.

Om echter op ons terrein van de mensenrechten te blijven, durven wij gerust eindigen met een waarschuwing : onder deze Europavlag kunnen wij ons al of niet verheugen over de Europese economische eenmaking, over de Europese culturele in-

tegratie, over de Europese politieke eenwording. Laat ons echter bij dit alles niet uit het oog verliezen dat er ook een geruisloze eenmaking is van het Europa der ondervragingscentra, isolatiecellen, het Europa der desoriëntatietechnieken, het Europa van de beroepsmoordenaars van de menselijke geest van gevangenen. Tekenend is dat de Britse elite troepen, SAS genaamd, die opereren in Noord-Ierland en er hun technieken toepassen zoals ik ze heb geschetst ; hun ervaringen uitdragen in Europa. Zo kwam begin 1976 het 22e SAS in Frankrijk in Arège het 9 regiment para onderrichten die ge-

leerd zijn in Toulouse...

Zo is een Europese Conventie tegen het terrorisme die, als de logische uitloper op Europees vlak van een binnenlandse uitzonderingswetgeving, door de Liga afgekeurd wordt ; niet omdat het terrorisme goedgekeurd wordt maar omdat deze conventie voor andere doeleinden kan aangewend worden en omdat deze conventie het asielrecht te niet doet voor politieke dissidenten.

Ik hoop dat Ierland een alarmbel kan zijn voor allen die in hart en nieren demokraat zijn.

AFRIKA

WIE HEEFT BOKASSA AAN DE MACHT GEHOLPEN, GEHOUDEN EN VERVANGEN ?

Keizer Bokassa werd in de nacht van donderdag 20 op vrijdag 21 september afgezet tijdens een onbloedige staatsgreep die vrijwel onmiddellijk tot een vreugde-explosie onder de bevolking van Bangui leidde. Het is een beroerd jaar voor Afrikaanse dictators. Na Idi Amin in Oeganda en Macias Nguema in Equatoriaal Guinee heeft nu ook Jean Bedel BOKASSA het veld moeten ruimen.

Kenmerkend echter voor de Franse Afrika-politiek is intussen de wijze waarop Bokassa van zijn troon werd gestoten. De coup tegen de ex-keizer reikt naar onvervalst neo-kolonialisme.

Alles wijst er op dat de Franse regering zijn vazal in Centraal-Afrika alleen maar kwijt wilde, omdat hij de Franse belangen te zeer compromitteerde. Wat doet een ex-koloniale mogendheid in zo'n geval ? Een nieuwe stroman zoeken met een gevoelig oog voor alles wat bloeit en groeit in de achtertuin van Giscard d'Estaing, een fraai complot smeden dat de echte oppositie bij voorbaat uitschakelt en een

Twee dikke vrienden...

paar compagnieën Franse para's sturen om de zaak in de hand te houden.

We weten ondertussen ook dat de huidige Franse president, Valéry Giscard d'Estaing, zeer vriendschappelijke betrekkingen onderhield met Bokassa, met wie hij tot voor zeer kort regelmatig op safari ging.

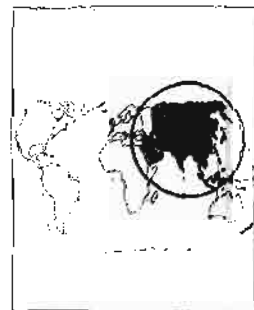
Ook werd Giscard en zijn familie rijkelijk voorzien van kostbare diamanten, geschonken door Bokassa.

De Franse Regering wapperde nu ook met mensenrechtenparagrafen om Bokassa buiten de deur te houden. Maar deze houding, die wel erg laat komt, versterkt alleen maar de verregaande vorm van hypocrisie rond het Bokassa-gebeuren.

Enkele maanden geleden schreef Claude Julien, hoofdredacteur van Le Monde Diplomatique nog het volgende : „Het is vandaag dat het Westen Somoza's, Mobuto's en Bokassa's aan de macht helpt of houdt. Het gebeurt nu, onder onze ogen”.

Wie zei dat ook weer : vertel me wie uw vrienden zijn en ik zal u zeggen wie ge zijt.

HAI VAN, EEN LANDBOUWGEMEENSCHAP UIT DE DELTA VAN DE RODE RIVIER

Het veldonderzoek dat wij mochten maken over Hai Van, samen met de leden van het Sociologisch Instituut van Hanoi en van Hochiminhstad, had niet enkel tot doel het leven in een Viëtnameese landbouwgemeenschap te beschrijven, maar ook

de sociale overgangsprocessen te ontdekken tussen twee vormen van economische en sociale organisatie (namelijk de overgang naar het socialisme).

Een groep van 25 onderzoekers verb'leef ongeveer 10 dagen op het terrein om de gemeenschap van Hai Van - gelegen in het kustdistrikt Hai Hau van de provincie Ha Nam Minh, ongeveer 120 kilometer ten zuid-oosten van Hanoi - te bestuderen. Het onderzoek bestond erin deel te nemen aan het landbouwersleven terwijl aandacht geschonken werd : de declinatie aan de kooperatieve, de woonst, de kulturele modellen - religie inbegrepen -, het patroon van de familie organisatie en de leiding.

Het grootste deel van de leidinggevende figuren werd geïnterviewd, evenals meer dan 350 boeren.

Hai Van is een gemeenschap van gemiddelde grootte, sterk gelijkend op vele andere in de Delta. De 5.200 inwoners - waarvan 85 procent katolieken - leven verspreid over vijf gehuchten die uit economisch oogpunt in één kooperatieve werden samengebracht in 1975.

Het dorp is een paar honderd jaar oud en kende zijn ontstaan in de grote trek van de arme boeren naar het nieuwe land dat ontstond door de aanslibbing van de Delta. Overeenkomstig de stam-productiemethode van die tijd, was het landbezit kollektief. Elke volwassene tussen 18 en 60 jaar kreeg met bepaalde tussenpozen een stuk land om te bewerken. De franse kolonisten, het vroegere model gedeeltelijk bewarend, gaven land aan de 7 mandarijnen - en administratorenfamilies, evenals aan de religieuze leiders - boeddhisten zowel als katolieken - zodat uiteindelijk

slechts 30 procent overbleef voor de boeren. Op deze wijze werden deze verplicht landbouwarbeiders te worden. Doorlopend in schulden door een systeem van leningen bleven de boeren zeer arm : één van de gehuchten werd zelfs het „aardappel-gehucht" genoemd, omdat de inwoners te arm waren om rijst te kopen.

Tussen de twee revoluties : de herkolonisatie.

Na de augustusrevolutie van 1945 gaf de landbouwhervorming land aan elke familie, maar in 1949 speelde de nieuwe Franse bezetting alles terug in handen van de vroegere eigenaars.

Sommige boeren - katolieke inbegrepen - vervoegden de revolutie terwijl de meerderheid - onder het motto van de „religieuze strijd tegen het kommunisme" - gemeen spel maakte met de klerus en met de gewapende militie onder frans kommando.

In 1954 vluchtten 697 inwoners naar het zuiden. Zij lieten 190 families achter waarvan het hoofd lid geweest was van de gewapende militie en een 200 families die met de gewapende strijd tegen de Fransen gesimpatiseerd hebben. De parochiepriester, een luitenant uit het Franse leger, gevangen genomen en ter dood veroordeeld, werd vrijgelaten door Ho Chi Minh en keerde terug naar zijn pastoraal plichten.

Het kollektiviseringsproces.

Het kollektiviseringsproces bestond uit drie etappes. In 1959 werden kooperatieve-

ven opgericht in elk van de vijf gehuchten, en dit op basis van vrijwillige deelname. Eén vijfde van het land werd voorbehouden voor huizen en produktie voor eigen gebruik. Op dat ogenblik was 60 procent van de katolieke gemeenschap aangesloten bij de kooperatieve. Na twee jaar echter werd de werking ernstig gehandikapt door de weerstand van de katolieken die - aangemoedigd door de klerus - weigerden de „kommunistische" organisatie te vervoegen, alsook door de onervarenheid van sommige van de kommunistische leiders. Gezien de situatie werden de meeste van de lokale leiders gekozen onder de niet katolieken. Het kostte vijf jaar - tot 1967 - om de kooperaties te hervormen en de eerste economische vooruolen te verkrijgen. Voortdurende vooruitgang liet toe voort te gaan naar een ruimere dimensie en uiteindelijk zonder verdere moeilijkheden de vijf kooperaties samen te smelten tot één in 1975. Vandaag bedraagt de rijstproduktie 8 ton per hektare tegen 1 ton voor de kollektivisering en 4 ton in 1964. Deze vooruitgang is te danken aan verschillende factoren : een irrigatieschema dat in één maand op punt werd gesteld door de volledige bevolking, een technische ontwikkeling van de produktie en het gebruik van nieuwe natuurlijke meststoffen op stikstofbasis. De mechanisatie is niet erg uitgebreid en het meeste werk wordt met de hand en met buffels gedaan. Desalniettemin worden jaarlijks drie oogsten binnengehaald : één van vroegrijpe rijst, één van paddie rijst en één van zoete aardappels.

(Vervolg zie blz. 21)

NICARAGUA BOUWT AAN ZIJN TOEKOMST

Ik had het geluk, als vertegenwoordiger van de Europese vredeskrachten, deel uit te maken van een vijf man sterke delegatie van de Wereldraad voor de Vrede die begin deze maand een vierdaags bezoek bracht aan Nicaragua. Mijn medereizigers waren vrienden uit Afrika, Australië, de Verenigde Staten en Latijns-Amerika. De delegatie die er de gast was van het Sandinistisch Bevrijdingsfront, werd er ontvangen door de leden van de Junta en had de gelegenheid zich eveneens te onderhouden met de verantwoordelijken van het Front, de vice Minister van

Nicaragua, het jaar van de revolutie. De kans krijgen om, pas een paar maanden na de machtsvername, kennis te maken met het nieuwe Nicaragua is wel een uitzonderlijke gelegenheid.

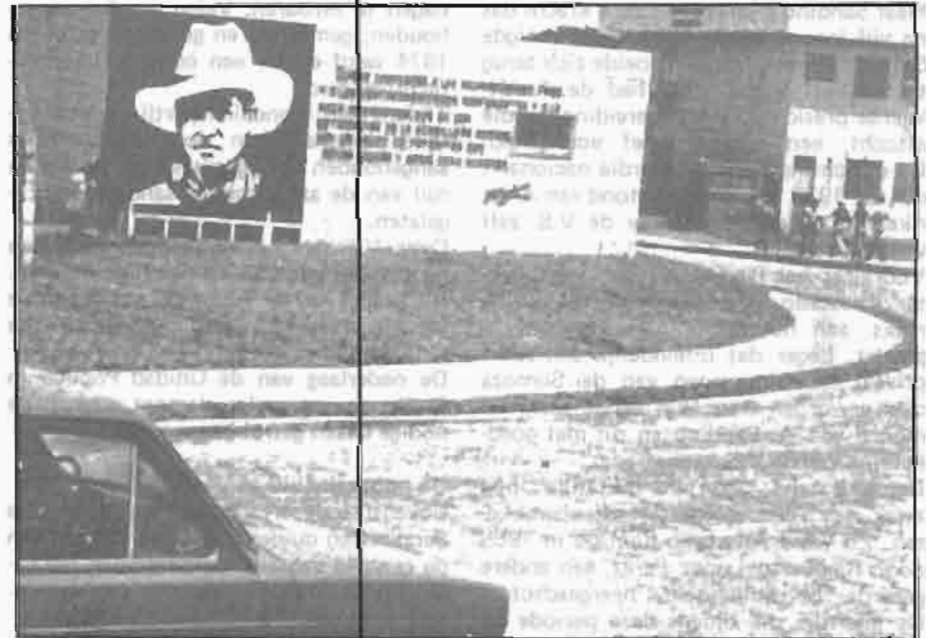
Gaat het hier niet om een confrontatie met een historisch gebeuren in volle ontwikkeling?

Een evenement dat voor de toekomst van dit land van Centraal Amerika bepalend maar ook niet zonder invloed zal zijn voor het ganse continent?

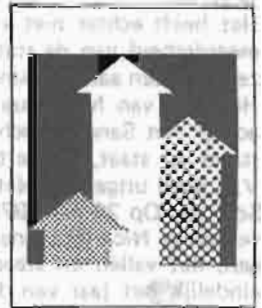
Tweeënveertig jaar heeft het volk van Nicaragua geleefd onder de verschrikkelijke diktatuur van de Somoza-clan. Een diktatuur die, zoals andere van de gekende Latijns Amerikaanse „bananenrepublieken", slechts overeind bleef dank zij de effectieve politieke, militaire en economische steun van het Amerikaans imperialisme. Want de „grote broer", of het nu om de Carter administratie gaat of van deze van zijn voorgangers, heeft zich nooit druk gemaakt over de verkrachting van de mensenrechten in het Nicaragua van Somoza. Integendeel. Wat voor hun van belang was, en is, zijn de politieke, economische en strategische belangen van de V.S. zelf. Alles is gedaan geweest tot op het laatste moment, om de sinistere Somoza van de ondergang te redden.

Het Internationaal Monetair Fonds, dat zoals men weet door de V.S. gedomineerd wordt, heeft op 24 augustus, na lang aar-

zelen, een lening toegestaan aan het nieuwe bewind van 17 miljoen dollar. Aan Somoza werd echter nog op 14 mei j., dus aan de vooravond van de ineenstorting van zijn regime, eenzelfde soort lening toegekend maar dan van 34 miljoen dollar... Aan deze laatste lening die vanzelfsprekend nu werd ingetrokken

Augusto Cesar Sandino, de vader van het nieuwe Nicaragua

Buitenlandse Zaken, commandanten van het bevrijdingsleger, gemeentelijke Junta's, van Managua en Leon, verantwoordelijken van plaatselijke komitees en arbeiders en boerenorganisaties.

Het is natuurlijk niet mogelijk in een nummer van Vrede, al de ingezamelde informatie en opgedane ervaringen samen te brengen. Ik wil echter graag, in het beslag van dit document, de aandacht vestigen op die gegevens die vandaag de dag de meest actuele en belangrijkste zijn.

merkt men wel het verschil door de omvang van het bedrag, naar welk regime de voorkeur gaat.

Vandaag is zelfs bekend geworden dat, tijdens een door de Verenigde Staten in juni bij hoogdringendheid samen geroepen vergadering van de staten uit Centraal Amerika, door Carters bijzondere raadge-

ver Brzezinski en defensiesekretaris Brown, het voorstel werd op tafel gelegd om, zoals in Vietnam destijds, Amerikaanse „marines” tegen de Sandinisten in te zetten.

Het heeft echter niet kunnen baten. De meerderheid van de staten uit deze regio zegden neen aan het Amerikaans voorstel. Het volk van Nicaragua dat als één man achter het Sandinistisch Bevrijdingsfront stond en staat, verpletterde de door de V.S. goed uitgeruste Nationale Garde van Somoza. Op 20 juli 1979 begon voor het verzet in Nicaragua, na de vele nederlagen, het vallen en steeds terug opstaan, eindelijk het jaar van de Revolutie. Het jaar van de overwinning.

Hoe het groeide.

De naam en foto van de man die in Nicaragua steeds op de voorgrond komt is die van Augusto Cesar Sandino. Het was deze bescheiden man die, na in ballingschap geleefd te hebben in Mexiko, in 1927 naar zijn land terugkeerde om de „Yankees” te bestrijden.

De Amerikanen die Nicaragua van 1912 tot 1925 hadden bezet waren er in 1926 teruggekomen om er met de wapens de strijd te beslechten die er tussen liberalen en conservatieven was losgebroken.

Wie weet bij ons b.v. dat tijdens deze periode van V.S. inmenging, de stad Ocotal in het noorden van Nicaragua, de prooi was van een terreurbombardement met de bevolking als doelwit. Dus 10 jaar vóór de Spaanse stad Guernica door de nazi's werd platgelegd!

Maar Sandino's verzet had zo'n kracht dat na vijf jaar strijd, in 1932, de Verenigde Staten zich genoodzaakt voelde zich terug te trekken. Vanaf 1927 had de Amerikaanse president, in voorbereiding van die aftocht, een andere troef voorbereid. De oprichting van de „guardia nacional”, die tot 1933 onder bevel stond van Amerikaanse officieren en door de V.S. zelf volledig betaald.

Vooraleer het land te verlaten werd echter Anastasio Somoza, de eerste uit de reeks, aan het hoofd van dit leger geplaatst. Leger dat uiteindelijk een soort privaat militaire groep van de Somoza clan geworden was. Hun eerste taak. De moord van A. Sandino en dit met goedkeuring van de V.S. ambassade.

De weerstand tegen de diktatuur, hoe zwak ook, bleef echter steeds opwakkeren. Zo werd Anastasio Somoza in 1965 door Rigoberto Lopez Perez, een andere geëerde bevrijdingsheld, neergeschoten. De guerrilla die tijdens deze periode op gang kwam kreeg vaste vorm met de oprichting door een groep jonge revolutio-

nairen, onder leiding van Carlos Fonseca Amador, van het F.S.L.N. (Frente Sandinista de Liberacion Nacional). Tomas Borghans Minister van Binnenlandse Zaken, is van deze groep de enige overlevende.

HELP HET VOLK VAN NICARAGUA

Minister Eyskens blijkt, zoals voor Vietnam, ook voor Nicaragua weinig sympathie te koesteren. België gaf wel, via niet gouvernementale organisaties, tot heden 26 miljoen frank maar Nederland daarentegen komt 23 miljoen gulden ter beschikking te stellen van het revolutionaire regime van Nicaragua. Het is dus de openbare opinie van ons land die het Nicaraguaanse volk ter hulp moet komen. Ook jij kunt dit door een storting te doen met het nummer 001-0820400-50 van de A.S.L.K. van het Solidariteitskomitee met het volk van Nicaragua, Zwedenstraat 41, 1060 Brussel of op nr. 000-0956015-80 van Vrede vzw, 9000 Gent. Dit geld zal worden gebruikt voor het verwezenlijken van een aantal humanitaire projecten in Nicaragua.

De guerrillabeweging kreeg echter zware slagen te verduren. Velen worden aangehouden, gemarteld en gevangengezet. In 1974 werd echter een commando-operatie uitgevoerd.

Tijdens een mondaine partij werden talrijke personaliteiten door de guerrillas aangehouden een gegijsseld en slechts in ruil van de aangehouden sandinisten vrijgelaten.

Cuba, Vietnam e.a. bevrijdingsbewegingen hadden intussen de overwinning behaald. Het waren zoveel voorbeelden waaruit de gepaste ervaringen werden geput voor de strijd in Nicaragua.

De nederlaag van de Unidad Popular in Chili was een ander element waaruit de nodige lessen getrokken werden.

De noodzakelijke eenheid.

Bovenstaande ervaringen maakten het de Sandinisten duidelijk dat het smeden van de eenheid van alle volkskrachten het belangrijkste element was om de overwinning te behalen.

Tendenzen, tegengestelde strekkingen waren tijdens de voorgaande jaren tevens een

reden van de zwakheid en het gemis aan slagkracht. Reeds was uit de ervaringen tijdens de op gang gekomen strijd in 1978 gebleken dat men met een verdeeld optreden nooit het nagestreefd doel zou bereiken. In maart 1979 werd dan ook een gemeenschappelijk oppercommando opgericht van negen man waarin de drie tendenzen van het Sandinisme vertegenwoordigd zijn. Met dezelfde zorg, rekening houdende met dezelfde verhoudingen, worden vandaag de commissies voor de oprichting van een sandinistische partij, de herstructurering van het leger, de landbouwpolitiek e.a., uitgebouwd.

Het front had intussen getracht zijn banden met de brede volkslagen, o.m. met alle andere oppositiekrachten tot stand te brengen. Zo komt het dat in het Patriottisch Front, eigenlijk de politieke arm van het verzet, dat in januari 1979 werd opgericht, alle democratische krachten vertegenwoordigd zijn. De traditionele burgerlijke middens, moegetergd door Somoza's heerschappij en de bestaande corruptie, de kleine nijveraars, kerkelijke leiders, vakbonden en progressieve politieke partijen o.w. de Socialistische Partij van Nicaragua (K.P.) (1). Dank zij dit brede volksfront werd het mogelijk Somoza en zijn clan volledig te isoleren bij zo verre dat deze nog slechts op zijn „guardia nacional” kon rekenen. Maar zelfs daar was er alles behalve eensgezindheid om Somoza onvoorwaardelijk en tot het einde te steunen. Fundamenteel hierbij was dat dank zij het revolutionaire elan de Sandinisten op de arbeiderswijken en op de jongeren konden rekenen. De aldaar gevormde milities hebben dan ook een enorme rol gespeeld bij de opstand. De meeste van deze wijken werden afgegrensd en de „guardia nacional” kreeg geen kans meer er nog een voet binnen te zetten.

Ieder die we in Nicaragua hebben ontmoet is het er over eens dat deze eenheid het belangrijkste element geworden is dat toegelaten heeft de overwinning op Somoza te behalen. Het is ook over deze eenheid dat men vandaag waakt als het belangrijkste goed voor de opbouw van het land.

De wederopbouw: de eerste zorg.

Het volk van Nicaragua juicht om de overwinning maar het weent ook om zijn doden. Ruim 40.000 mensen werden, meestal tengevolge van de barbaarse bombardementen, gedood.

Overal merkt men huizen, bedrijven, hangars, hospitalen, scholen die door de „guardia nacional” geheel of gedeeltelijk werden vernietigd. In een stad als Leon

werd 40 procent van de woningen en 80 procent van de ondernemingen plat gelegd.

Dit heeft als gevolg dat op de 2,5 miljoen inwoners er zo maar 700.000 zonder woonst zitten en dat men 200.000 werklozen telt. Hierbij gingen ruim 150.000 mensen, op vlucht voor de oorlog, een onderkomen zoeken in een van de buurlanden.

Aan wegen, fabrieken, kortom aan het productie-apparaat werd voor 517 miljoen dollar schade toegebracht. De nochtans reeds aanzienlijk zwakke industrie ligt op dit moment over het ganse land voor 60 procent plat. Waar anders 210.000 ha. suikerriet werd bewerkt kwam men dit jaar amper tot 60.000 ha. De buitenlandse schuld bedraagt 1.547 miljoen dollar. Eerstdaags zal de Club van Parijs, (landen die schuldeiser zijn van Nicaragua) samen komen om een beslissing te treffen betreffende de betaling van de te vereffenen schulden. De regering van Managua vraagt uitstel van betaling doch weigert de verantwoordelijkheid op te nemen voor een bedrag van 500 miljoen dollar hierin vervat. Deze komen namelijk voort van aankopen van wapens die door Somoza verricht werden en tevens voor persoonlijke aankopen van de diktator. De schuldeisers voor de genoemde wapentelevingen zijn Argentinië, Israël en Spanje.

De noden van het land zijn enorm. De Somoza diktatuur had van Nicaragua een van de armste onder de arme landen gemaakt. Ruim 60 procent van de kinderen lijden aan ondervoeding en de kindersterfte bereikt 120 per duizend, de gemiddelde levensduur is slechts 42 jaar; de alfabetisatiegraad is 74 procent.

Voor de heropbouw van de vernietigingen van de aardbeving van 1972 werd door de Somoza-klied niets gedaan. Erger nog. Het blijkt dat een deel van de destijds gevoerde internationale solidariteitsactie in zijn zak terecht gekomen is.

Men voorziet dat 's lands wederopbouw niet minder dan 2.500 miljoen dollar gaat kosten. De regering rekent op een jaarlijks inkomen van 4 à 500 miljoen dollar om in de meest dringende behoeften te kunnen voorzien. Dit in ieder geval tot half 1980; d.w.z. de periode waarop de eerste oogst van de velden komt.

Reeds werd door verschillende landen, onder de vorm van eetwaren, medikamenten e.a. produkten een eerste, zij het dan soms bescheiden hulp, verschaft.

De V.S., de Duitse Bondsrepubliek, Nederland, Japan, de E.E.G. en de socialistische landen worden hierbij vermeld. De E.E.G. blijkt zich hier nogmaals niet

van zijn gulste kant getoond te hebben, gezien er met de hulp slechts anderhalf miljoen dollar gemoeid is.

Ons land laat zich hier ook weer eens de loef afstaken door Nederland die heel wat meer begrip schijnt op te brengen. Waar blijft Minister Eyskens die het dan toch zo graag heeft over de betekenis van „de mensenrechten in het kader van zijn ontwikkelingshulp?“

Cuba en de D.D.R. zijn de landen, zo werd ons steeds herhaald, die tot heden het meest hebben gedaan. Alle min of meer zware gekwetsten werden naar de D.D.R. overgebracht, de nodige farmaceutische produkten o.m. voor de inentingen werden door dit land geleverd, Cuba zorgde voor zo'n vijfhonderd dokters en genoemde landen brachten het nodige onderwijsmateriaal zodat het onderwijs twee maand na de machtsovername opnieuw kon worden hervat.

SAMENSTELLING VAN DE NATIONALE LEIDING VAN HET F.S.L.N. OPGERICHT OP 7 MAART 1979

Tendens : GPP (Verlengde volksoorlog).

Tomas Borge, Henry Ruiz, Bayardo Arec.

Tendens : Tercisten.

Daniël Ortega, Humberto Ortega, Victor Tirado.

(scheurden af in 1976).

Tendens : Proletarische revolutie.

Jaime Wheelock, Lorrís Garçon, Carlos Nunez.

(scheurden af in 1975).

Meningsverschillen hadden als opsprong de te voeren taktiek om Somoza ten val te brengen.

Na de nieuwe overeenkomst van 7 maart en gezien er geen tegenstandigheid bestaat in de objectieven inzake de heropbouw van het nieuwe Nicaragua kan men van een volledige eensgezindheid spreken.

Vertrouwen in de toekomst.

Die de euforie van de bevrijdingsdagen in ons land en in West-Europa heeft gekend, voelt bij zijn aankomst in Nicaragua, deze atmosfeer terug.

Veel enthousiasme, veel jonge mensen die op verantwoordelijke posten zijn ge-

plaatst, kortom een geest van vertrouwen in een nieuwe toekomst. De Volkskrachten en het Sandinistisch Front hebben echter niet alleen aan de overwinning gedacht maar ook aan de toekomst.

Het is duidelijk dat de leiders en het volk een nieuwe maatschappij willen uitbouwen waar de uitbuiting tot het verleden zal behoren. Er is een optie genomen voor een socialistische koers niet gebaseerd op om het even welk patroon maar volgens de Nicaraguaanse eigenheid. De bezittingen van Somoza, van zijn familie en bondgenoten die het land zijn ontvlucht, zoals van de topmannen van de „guardia nacional“ werden genationaliseerd. Dit maakt ruim 50 procent van alle rijkdommen van het land. De banken werden door de staat overgenomen en pas enkele dagen geleden werden ook de verzekeringsmaatschappijen gemeenschappelijk bezit. Op dit moment is men volop bezig aan de landbouwhervormingen waarbij de uitbating meestal onder de vorm van landbouwkoöperatieven wordt aangepakt.

Nicaragua is op dit moment wel een arm land, een der armsten van Latijns-Amerika maar het bezit in zijn schoot wel enorme rijkdommen. Naast koffie, katoen, rijst en mais heeft het een rijke landbouw die, dank zijn het gunstige klimaat aanzienlijk kan uitgebreid worden. Grenzend aan de Atlantische en Stille Oceaan is de visvangst eveneens een belangrijke troef voor de bevoorrading en de export. Bovendien bezit het land in zijn ondergrond heel wat grondstoffen: goud, tungsteen, nikkel, koper, platina en men vermoedt dat er eveneens petroleum te vinden is. Kortom, mits de nieuwe ploeg in staat gesteld wordt de ekonomie op gang te brengen heeft het zeker heel wat troeven voor de toekomst.

Het ordswoord dat men dan ook steeds overal terug vindt is: „Levantemos la production - aplastemos la contrarevolucion“.

Het dreigend gevaar.

Twee problemen bedreigen ons onmiddellijk, werd ons steeds herhaald. Het gevaar voor een hongersnood en de contrarevolutie. De oplossing van het eerste probleem ligt in het bereik. De internationale hulp komt op gang. Niet enkel vanwege de regeringen waarvan sommigen het op een onvoldoende wijze doen, maar in bijzonder van de democratische krachten die de internationale solidariteitsacties op gang brengen en zodoende hun regeringen aansporen om hun woorden met hun daden te doen vereenzelvigen. De contrarevolutie is echter in sommige opzichten een groter gevaar. Het is niet de

terugkeer van de Somoza bande die wij vrezen zegden Junta leider Moïse Hassan e.a. ons. Wanneer deze de mogelijkheid niet hadden de macht te houden dan zullen ze nog minder in staat zijn deze te heroveren. De rondzwervende „Guardisten“ kunnen echter veel kwaad berokkenen. Op dit moment zitten er ongeveer 7.000 in de gevangnissen. Deze zullen naarmate hun vroegere verantwoordelijkheid in de moordpartijen systematisch vrijgelaten worden. Een deel van Somoza's troepen stapte echter met wapens en al over de grens van Honduras. Rekening houdende met het feit dat hier een grens bestaat van 700 km. is het niet uitgesloten dat groepen terugkomen om sabotage-daden te verrichten.

Het gebeurt ook nog regelmatig dat sandinistische militanten worden vermoord. Ook in verschillende ambassades zitten nog „Guardisten“. Alleen in deze van Mexiko zijn er dit ongeveer 300.

Een ander gevaar is eveneens de rechtse en gauchistische oppositie die de eenheid wil ondermijnen. Zich uitgevend als sociaal demokraat werd door een zekere Estaban Gonzales een „komitee voor de mensenrechten“ opgericht. Namens zijn komitee lieten we de man toe gevangnissen te bezoeken, zegde men ons, maar dit volstond hem niet. Nu heeft hij het over algemene amnestie en verklaart dat de vroegere leden van de „guardia nacional“ niet als vijanden moeten beschouwd worden maar als Nicaraguanen zoals de andere. De misdaden dienen dus vergeten te worden...

Het is bekend dat zijn groep zijn campagne tegen de Junta aansluit bij deze van sommige landen van het Andespakt. D.w.z. de verruiming van de Junta en de regering tot zekere elementen van het vroegere regime om zodoende de sociale hervormingen in de grond te kunnen boren. Het is dezelfde optie die tot het laatste moment door de Verenigde Staten aanprezen werd.

Aan de andere kant, zegden ons Borge en de leiders van het Volksfront, worden we gekonfronteerd met een gauchistische oppositie. Maoïsten en zekere groepen van trotskisten (2). Het zijn dezelfde, herhaalde men ons, die vroeger niet geloofden dat de „guardia nacional“ niet kon verslagen worden en het volk niet rijp achtten om de strijd te voeren. Deze die in deze belangrijke en beslissende strijd afwezig waren willen ons vandaag de les komen spellen. Gebruik makend van het revolutionair elan roepen ze de bevolking op de woningen in te nemen, de bedrijven te bezetten en de grond van alle boeren (ook van de niet Somosisten) te onteigen-

nen. Kortom ze willen de anarchie zaaien, de eenheid en de revolutie in gevaar brengen.

REGERINGSJUNTA

VAN NATIONALE HEROPBOUW
VAN NICARAGUA
(G.R.N.N.) OPGERICHT
OP 17 JUNI 1979

Violeta de Chamorro :

(Weduwe van de vermoorde directeur van het dagblad „La Prensa“).

Verantwoordelijk in de Junta voor het kabinet gezondheid en sociale zaken.

Segio Ramirez :

Verantwoordelijk voor het kabinet onderwijs, universaliteit, buitenlandse zaken.

Robelo M. :

(oud voorzitter van het patronaat van Nicaragua).

Verantwoordelijk voor het kabinet economie en financiën.

Daniel Ortega : *(de enige militair)*

Verantwoordelijk voor het kabinet landverdediging en samen met Ramirez buitenland.

Molises Hassan :

Verantwoordelijk voor het kabinet infrastructuur - transport en samen met Robelo financiën.

In ieder van deze kabinetten zetelen een vijftal ministers en adjunct ministers.

Door de gauchistische groepen van alle slag werd korte tijd geleden een populistisch front opgericht. Deze prediken de stichting van een Staatsraad om het volk toe te laten mee te macht uit te oefenen. Moet het gezegd worden dat dit pure demagogische woordenkramerij is. Wat echter geen woordenkramerij is, is dat dit populistisch front zijn eigen gewapende groep wil behouden. Ze wil deze niet integreren in het nieuwe Sandinistisch leger die wordt opgericht. De brigade „Bolívar“, die uit vreemdelingen bestond, en aan hogergenoemde gauchisten zijn steun verleende werd dan ook over de grens gezet. Om klaarheid te scheppen wordt dan ook een nationale aktie ingezet voor de inzameling van de wapens. Men moet weten dat men in Managua en elders 's nachts nog regelmatig hoort schieten wat aantoonde dat maatregelen zich hier opdringen. We waren dan ook getuige op donderdag 4 oktober van een grote controle aktie waarbij aan alle belangrijkste kruispunten alle auto's werden gecontroleerd op zoek naar wapens.

Willen we er in slagen het nieuwe Nicaragua op te bouwen dan is het stap voor stap dat we de nodige hervormingen moeten doorvoeren zegde ons Tomas Borge.

VOETNOTEN

- (1) Gezien de Kommunistische Partij onder Somoza nooit legaal was kent niemand de werkelijke sterkte van deze partij. Zij blijkt in ieder geval veel invloed te hebben in de arbeidersbeweging. Het feit dat Kommunisten werden opgenomen in de regering en tal van hun militanten belangrijke verantwoordelijkheden kregen wijst er op dat zij in het front een zekere invloed hebben. De adjunct Minister van Buitenlandse Zaken (de Minister is een Priester) is Dr. A. Ramiels Gonzales, de Algemene sekretaris van de K.P. De adjunct Minister van Arbeid en de hoofdpolitiekommissaris van de hoofdstad Managua, zijn eveneens leden van de K.P. Men vertelde ons dat de militanten van deze partij een belangrijke rol hebben gespeeld in het verzet en bij de bevrijding van het land. Zo blijkt dat een groep kommunistische militanten met de wapens de vernietiging van de goudmijnen in de streek Leon hebben verhindert. Het Centraal Komitee van de K.P. komt zich nu uit te spreken voor de ontbinding van de Partij en de integratie in een brede Sandinistische Volkspartij. Zij staat eveneens de uitbouw voor van een eenheidsvakbond, voorstel dat eveneens door de Sandinisten onderschreven wordt.
- (2) Uit de informatie uit „Rood“, „La Gauche“ en de internationale pers blijkt dat de vierde internationale zich gedistancieerd heeft van de stellingen van genoemde trotskistische groepen en van de brigade Bolívar. Zij ondersteunen ten volle het Sandinistisch Front.

Verhoog de productie
verpletter de contrarevolutie...

Ook deze vooruitgang is het resultaat van diepgaande hervormingen van de boerenmentaliteit met als gevolg een actieve deelname aan de werkplanning, een decentraliseren van de verantwoordelijkheid, van alfabetisatie, ...

Volgens onze waarnemingen vervult één op vijf volwassenen een functie op het vlak van de gemeenschap, de coöperatie of de parochie.

De organisatie van de coöperatie.

Tegenwoordig is de coöperatie samengesteld uit zes produktieteams - vijf hiervan komen overeen met de vroegere vijf gehuchten, de zesde is samengesteld uit de mensen van meer dan 60 jaar. Deze laatste kweken groenten en fruit - en het is trouwens ook het team dat de hoogste inkomsten verzekert voor de coöperatie! - . De leden van het coöperatie-komitee worden verkozen door de algemene vergadering van de boeren. De voorzitter, vicevoorzitter en sekretaris worden verkozen door het komitee. Beide organen - vergadering en komitee - bespreken de produktieplanning die op distriktsniveau werd uitgewerkt, de produktienormen, de verkoop aan de staat en de vrije markt, en het deel van de produktie dat aan de families wordt toegekend, dit alles rekening houdend met de nood aan investeringen en aan lokale artisanale produktie - zo worden in de coöperatie bakstenen vervaardigd.

Elk produktie team groepeert ongeveer 225 families. Als we één van die teams nader bekijken dan zien we het volgende : zij beschikken over 37 hektare paddie, enkele hektare andere gewassen, terwijl 17 hektare gebruikt wordt voor huisvesting en produktie voor huishoudelijk gebruik. Eén groep vervaardigt baksteen, terwijl zes groepen instaan voor het voeder van de dieren. Het team is verantwoordelijk voor de opbouw van twee graanreserves en voor het onderhoud daarvan, voor bruggen en wegen, irrigatiekanalen, droogzones voor de paddie, openbare gebouwen, een kreupe, en een kinderbewaarplaats. Het team komt overeen met een vroeger gehucht - nu een sektor van de coöperatie - en bezit een deel van de kollektieve uitrusting.

De familie.

Een individuele familie heeft het vruchtgebruik van ongeveer 5 are voor huisvesting, erf, tuin en enkele dieren. Daar waar in 1945 slechts drie huizen bakstenen muren en pannen hadden is dit nu reeds het geval voor 350 huizen (of 70 procent) terwijl de meeste andere reeds

stenen muren bezitten.

De waterput heeft een meervoudig gebruik : vissen en watergroenten worden er in „oggeslagen“ en tegelijkertijd doet de put dienst als reservoir.

In de familietuin kan men een heel scale gewassen aantreffen : rijst, tapioka, groenten, bananen, ...

Samen met de opbrengst van enkele kleinere dieren (varkens, kippen, ...) worden deze groenten op de vrije markt verkocht en staan zo in voor een 45 procent van het familie-inkomen.

ANTWERPEN, 16 NOVEMBER

Zaal Billard Palace, 20 uur
(op het Astridplein nabij het
Centraal station)

Kanunnik prof. dr. François Houtart
prof. aan de U.C.L.
voorzitter van de Vereniging
België - Vietnam

„PAS TERUG UIT VIETNAM“
informatie-avond gevolgd door
debat

Georganiseerd door : Daens-aktiefonds, vhs Elcker-Ik, Kristenen voor het socialisme, Lesoilfonds, Links, Maserelfonds, Oxfam-België, Pax Christi, Socialistische Solidariteit, v.z.w. Trefpunt, Vereniging België-Vietnam, Vrede v.z.w.

Het gewone loon volstaat voor de voeding van de familie (drie maaltijden per dag). De andere inkomens worden gedeeltelijk gebruikt voor andere konsumptie en gedeeltelijk opgespaard voor aankopen als een huis (eerder groot : een gemeenschappelijke ruimte, twee tot vier kamers, een badkamer, een keuken buiten en een overdekt terras), meubels (grote houten tafels met houtsnijwerk, klokken, bedden) voor transportmiddelen (er zijn nu 970 fietsen tegen 2 in 1945) of voor een radio op batterijen.

Remmen op de economische groei. Er zijn verschillende redenen waardoor de economische groei wordt geremd : er zijn conjuncturele zoals de klimatologische omstandigheden, oorlogsbedreiging, hulp aan de door de Chinese agressie bedreigde gebieden, ... en andere die eerder structureel zijn zoals de demografische groei. Er zijn namelijk geen uitbreidingsmogelijkheden meer voor het dorp en sinds

1979 wordt een migratie georganiseerd naar de noordelijke provincies of naar de Mekong-delta. Gedurende dit eerste jaar waren er 26 families die zich vrijwillig meldden voor een migratie naar de Nieuwe Economische Gebieden van de Mekong-delta (of nauwkeuriger : 40 arbeiders en 160 familieleden).

Het is de taak van de gemeenschap er op toe te zien dat het vertrek in goede omstandigheden verloopt en dat de levensomstandigheden in het nieuwe gebied minstens zo goed zijn al deze in het vroegere dorp.

Een ander belangrijk punt is de impact van deze infrastructuur-veranderingen op de andere gebieden van het dagelijkse leven. Daar waar vroeger de economische noden (landschaarste, nood aan mankracht voor de kleine rurale ondernemingen, werkloosheid, zorg voor de oudere mensen) het noodzakelijk kwaad van zeer uitgebreide families met zich mee brachten, is er vandaag terug een evolutie naar het kerngezin. De uitzonderingen zijn meestal de gezinnen met mensen van meer dan 40 jaar met alleenstaande ouders.

Het kinderaantal vertoont een dalende tendens.

Een nadeel van heel deze evolutie is de negatieve invloed ervan op de situatie van de vrouw. De vrouwen van Hai Van werken naast hun acht-urige werkdag in de gemeenschap nog eens zo een zeven uur per dag in het huishouden (tuin, schoonmaak, eten, ...) en dit ondanks de langzame afbouw van de rolpatronen.

Het resultaat van dit overdreven werk van de vrouwen laat zich merken op drie niveaus : er is een duidelijk gebrek merkbaar bij de zorg voor en de opvoeding van de kinderen ; er is een opvallende afwezigheid op politiek en sociaal vlak en er is een zeer tamme interesse voor kulturele activiteiten. Slechts enkele vrouwen (een uitzondering) vervullen taken in de coöperatie of de gemeenschap (hoofd van het team van oude mensen en de vorige vicevoorzitter van de gemeenschap).

Opvoeding en onderwijs.

De voornaamste rol van de politieke instellingen is de animatie van allerhande activiteiten. De voornaamste, de kommunistische partij telt ongeveer 5 procent van de bevolking onder haar leden en deze worden door hun dorpsgenoten serieus gecontroleerd doorheen een zesmaandelijke evaluatie.

Daar waar het in het begin ondenkbaar was om katholieke leden te hebben is dat tegenwoordig heel goed mogelijk : vooral

dan bij de jongere leden. Zo is bijvoorbeeld de voorzitter van de gemeenschap én kunnunist én praktiserend katholiek, ook het hoofd van team nr. 1 (het oude aardappelgehucht) is zo wel katholiek als sekretaris van de cel van het team.

De deelname aan de andere massa-organisaties - zoals jeugd, kinderen, vrouwen, ... - ligt zeer hoog : tegen de 90 procent.

Nochtans - voor zover het de vrouwen betreft - blijft het allemaal zeer formeel : 6 meetings per jaar, waarbij dan nog vooral gesproken wordt over problemen in verband met het werk (normen, punten, werkomstandigheden) of met het huishouden (opvoeding van de kinderen, gezondheid).

Op het gebied van het onderwijs heeft Ha Van een grote inspanning geleverd bij de bestrijding van het analfabetisme. Voor 1945 was er slechts één, Franstalige, 'ge-re school, voorbehouden aan de kinderen van de mandarijnen. De alfabetisatiecampagne begon in 1947 en werd onderbroken door de Franse bezetting.

In 1955 werd de beweging nieuw leven ingeblazen, maar de invloed van de klerus bleef een obstakel. Deze verbood de katholieke ouders hun kinderen meer dan één jaar naar deze school te zenden.

Vandaag kan de volledige volwassen bevolking lezen en schrijven. Sommigen hebben daarenboven speciale kursussen van het distrikt of de provincie gevolgd, zodat alle kaders van de gemeenschap uit de gemeenschap zelf afkomstig zijn. 1.300 kinderen van minder dan 16 jaar volgen de lessen in de scholen van eerste en tweede graad. Nochtans is het onder-

wijs geen centrale waarde in de ogen van de boeren van het dorp.

Er bestaat nog steeds de tendens de jongeren zo snel mogelijk in de produktie in te schakelen vermits zij een werkkracht betekenen voor de familie. Er zijn veel schoolverlaters en de meeste kinderen geraken niet verder dan de beginjaren. Er bestaat trouwens geen sanktie voor schoolverzuim.

Gezondheidszorg : weinig inzicht bij de bevolking.

De gezondheidszorg daarentegen is goed georganiseerd. Drie artsen (waarvan twee vrouwen), vijf verpleegsters (één per produktie-eenheid) en één verpleegster gespecialiseerd in verloskunde.

In het dorp is een dispensarium, een kraaminrichting en een kleine fabriek waar medicijnen vervaardigd worden op basis van kruiden - die trouwens ook in de gemeenschap verhouwd worden.

De drie grote problemen op dit gebied blijven de ondervoeding, het water en het gebrek aan medicijnen, meer bepaald dan de antibiotika.

De eerste twee hangen af van objektieve feiten (gebrek aan drinkwaterreservoirs en een tekort aan proteïnerijk voedsel) maar ook van de kulturele patronen : het onderzoek heeft aangetoond dat er nog steeds een bijna sakrale benadering van de natuur bestaat. De boeren hebben weinig inzicht in de objektieve oorzaken van ziekten, en op het gebied van de preventieve geneeskunde zijn de praktijken weinig of niet veranderd.

Het lijkt ons dat in dit dorp meer aandacht werd besteed aan de produktie dan

aan de andere aspecten van het dagelijkse leven.

De priester en de partijsekretaris... Na 25 jaar socialistisch regime blijft het religieuze leven zeer intensief onder de katholieken. Zij hebben vijf kerken - die zeer goed onderhouden zijn - en een massale bijwoning van de diensten.

De parochies zijn ingedeeld in vijf sekties met elk een familie van 10 eenheden. De religieuze diensten worden verzorgd in het Viëtnamees en met uitzonderlijke zorg : muziek, zang, deelname van de mensen aan de dienst. Katechismus wordt door de priester gegeven maar leken zijn belast met veel andere aspecten van de religieuze organisatie.

Wegens een konflikt met de priester (nog steeds diezelfde als tijdens de Franse bezetting) werden sommige parochianen die het met zijn beleid oneens waren bedreigd met de weigering van een kristelijke begrafenis.

Het dorp deed toen beroep op de plaatselijke partijsekretaris die in een lang gesprek de priester verzocht zijn herdelijke functies gewetensvol uit te oefenen en zeker geen begravenissen te weigeren aan de katholieke gemeenschap.

De priester is nu ouder en de mensen zijn wat huiverig voor zijn opvolging. Deze zal met name moeilijk zijn omdat de seminaries lange tijd buiten werking zijn geweest. Dit probleem wordt nu stilaan opgelost door nieuwe overeenkomsten tussen de religieuze en politieke autoriteiten.

François Houtart
en Geneviève Lemerçinier.
Université Catholique de Louvain.

ONDERTEKEN DE PETITIE TENGUNSTE VAN VIËTNAM

In ons septembernummer publiceerden we de petitie uitgaande van het Komitee België-Viëtnam waarin wordt opgeroepen voor het hernemen van de steun vanwege de E.E.G. en ons land aan Viëtnam.

Uit de lijst van duizenden handtekeningen die intussen binnenkwamen citeren we o.a.

De Parlementsleden Jef Smeets, André De Beul, Wivina De Meester De Meyer, Louis Van Geyt, J. Fievez, C. Dujardin, J. Fliëff, M. Leveaux, A.M. Lizin, Y. Wasseye, A. Tiliquin, A. Lagasse, F. Hubin, C. Renard, G. Flageoühier,

De Provincieraadsleden J. Schelfout, A. De Bruyne, L. Looze, W. Weydts.

Verantwoordelijken van volgende organisaties : R. Coeckelberg (Solidarité Socialiste), Jan Reynaerts (Socialistische Solidariteit), Pierre Galland (Oxfam België), M. De Neckere (Links), A. De Smet (Vrede vzw), A. Vermeulen (staffid Pax Christi), G. Coddens (Centrum Info en Aktie), B. Paulus (Masereelfonds), T. Verhelst (Broederlijk Delen), F. Fisscher en E. Boutmans (Daens Aktie fonds).

Verleen uw medewerking aan deze petitie-actie. Onderteken en laat uw vrienden de petitielijst ondertekenen.

Lijsten kunnen bekomen worden bij Vrede v.z.w., Heiststraat 28, 9000 Gent.

DE LASTERKAMPAGNE VAN HET CVP-BLAD „ZEG” OMTRENT VIETNAM

„ZEG” is het weekblad voor de leden van de CVP. Met op de voorpagina een titel als „Er speelt zich voor onze ogen een volkerenmoord af” staat in het nummer van 19 oktober een artikel over de Belgische politiek i.v.m. Zuidoost-Azië.

Uit heel de internationale campagne tegen Vietnam is dit schrijfsel van ene Niarc Friedland wel het ergste dat ik de jongste weken gelezen heb. De huidige Vietnamese politiek wordt er zowaar met de nazi-politiek tegenover de Joden vergeleken. Volgens het geschrijf zou de Vietnamese overheid de Chinese minderheid en de dissidenten de dood injagen, daar waar de Vietnamese houding op de conferentie te Genève duidelijk maakte dat ze de uittocht zelf wil beheersen en stop zetten. In plaats van de Vietnamese is het de Chinese overheid die via platvloerse propaganda de in Vietnam verblijvende Chinezen tot de uittocht inspireert.

Het artikel blinkt uit in het bewust door elkaar halen van situaties en feiten. Net als in de burgerlijke berichtgeving worden de in Thailand samenhangende Cambodjanen „vluchtelingen” genoemd, terwijl we in overgrote mate met Rode Khmers en door hen gegijzelde grensbevolking te maken hebben. Verder worden de huidige economische, sociale en voedselmoeilijkheden in Cambodja nog maar eens volledig aan Vietnam toegeschreven, terwijl het in werkelijkheid droevige naweën zijn van het regressieve Pol Pot regime, dat dan wel concentratiekampen telde. Is het niet het pas aangevallen en gedeeltelijk verwoeste Vietnam dat - zelf niet een overschot tellend - als eerste rijst en andere hulp aan de Cambodjanen gaf? Is de Cambodjaanse vlieg- en zeehaven nu niet heropgebouwd om hulp te ontvangen? Terwijl het Westen om humanitaire hulp roept, sturen ze al hun hulp bewust naar de Rode Khmers, precies zij die de ontreddering aanbrachten. In plaats van Vietnam is het op deze manier het Westen dat aan de Cambodjaanse hongersnood medeplichtig is.

ZONDERLINGE STANDPUNTEN

In antwoord op een artikel verschenen in het maandblad „Federaal-Europa één” lezen we in het zelfde tijdschrift van 24.8.'79 in een ingezonden brief van de leiding van Caritas Catholica o.m. „... In het raam van Caritas Catholica wordt de hulpverlening bij rampgevallen waargenomen door een gespecialiseerde organisatie die „Internationaal Hulpbetoon van Caritas Catholica” noemt. In tegenstelling met wat de steller van het artikel beweert heeft dit organisme SEDERT HET EINDE VAN DE OORLOG IN VIETNAM (vetjes van de red.) niet opgehouden zich om de vluchtelingen uit Indo-China te bekommeren...”. We lezen verder in dezelfde lezersbrief. „... De permanente Commissie van de Europese Commissies „Justitia et Pax” waarvan ondergetekende deel uitmaakt, richtte zich op 18 juni j.l. tot de Ministerraad van de Europese Gemeenschappen. Deze interventie had een sterke weerslag op de beslissingen die de raad kort daarna trof...”. Twee bemerkingen, desbetreffende. We lezen hier wel „sedert het einde van de oorlog in Vietnam” waaruit we moeten opmaken dat tijdens de oorlog Caritas zich minder bekommerde om de slachtoffers van de Amerikaanse bombardementen. Verder willen we de aandacht vestigen op de ingeroepen beslissingen van de Ministerraad van de E.E.G. Het is eenieder bekend dat deze, normaler wijze maatregelen nam voor de hulp aan de vluchtelingen maar dat deze eveneens, gelijktijdig de hulp aan Vietnam komt op te schorten iets wat zeker een beslissing was die door politieke motieven werd ingegeven. Het minst dat kan worden gezegd is dan toch dat Caritas Catholica er zonderlinge standpunten op nahoudt voor wat de hulp aan Vietnam betreft.

„Zeg” beperkt zich echter niet tot het buitenland. Na het prijzen van de CVP-ministers, waaronder vooral Eyskens wil om alle hulp aan Vietnam te schorsen, wordt de scheldjournalistiek nog erger onder de tussentitel „Houtart”. Daar lezen we o.a. : „Het is ten slotte ook moeilijk aan onze Vietnamese en Cambodjaanse broeders (...) uit te leggen dat een katholiek priester, een hoogleraar aan een katholieke universiteit, notabene, voorzitter is van de dubieuze Belgisch-Vietnamese Vriendschapsvereniging (...). Deze eervoorde heer Houtart zei onlangs dat hij zich schaamde over de Belgische houding van „verzet” tegenover Vietnam. De eervoorde heer Houtart zal begrijpen dat wij ons als gelovige ook even schamen over een bepaald soort priesters...” Met dit soort dreigingsproza, waarin hun voorstel tot ontslag als professor en schorsing als priester nauwelijks verholven worden, wil de CVP de Vereniging België-Vietnam en haar voorzitter zwart maken. Het is inderdaad CVP-minister Eyskens, die een subsidiëring van een zending o.l.v. kanunnik Houtart en in het kader van een reeds getekend akkoord introk. Houtart en zijn medewerker hebben de reis dan maar zelf betaald ! En als dank voor zijn jarenlange onbaatzuchtige arbeid krijgt hij dit CVP-geschenk !

Eyskens krijgt niet alleen steun van de CVP, maar eveneens - het kan ons nog moeilijk verwonderen - uit de AMADA-hoek. Haar „Anti”-Imperialistische Bond heeft nu een petitie opgesteld tegen die van de Vereniging België-Vietnam. Daarin eisen zij de opschorting van alle economische hulpprogramma's zolang o.a. „Hand” de volkerenmoord en zijn politiek van onderdrukking van de nationale minderheden niet stopzet en „zijn troepen uit Laos en Cambodja” niet terugtrekt. De gelijkens met het CVP-proza, beide hebben het o.a. over „volkerenmoord”, valt sterk op...

Het beste antwoord op al deze laster is zelf de petitie te ondertekenen.

Lucien Bollaert.

INDONESIE

De nieuwe orde.

Honderdduizenden slachtoffers, tienduizenden „tapols“ die nog gevangen zitten, en een onderdrukt volk.

Toen Indonesië in 1945 onafhankelijk werd, werd Soekarno benoemd tot president voor het leven. Twintig jaar later, in de nacht van 30 september op 1 oktober 1965, een mislukte staatsgreep. De coup was voorbereid door luitenant-kolonel Oentoeng, chef van een batalion van de presidentiële garde, en door een groep progressieve officieren. Deze mannen, die de Beweging van 30 september vormden, wilden zich verzetten tegen de reactionaire Raad van generaals, een subversieve organisatie die door de C.I.A. beschermd werd en die op zijn beurt op 5 oktober door een coup aan de macht wou komen.

De rebellie van 30 september werd door het leger snel overmeesterd, en de militairen onder de leiding van generaal Soeharto, namen het beleid van het land in handen. Lange tijd reeds verweten ze Soekarno dat hij zich te gunstig opstelde tegenover links, en meer bepaald van de Indonesische kommunistische partij. Op 5 juli 1966 ontnamen ze hem het presidentschap voor het leven en ze vroegen hem om rekenschap over de rol die hij gespeeld had in de Beweging van 30 september. In februari 1967 dwongen ze hem de „macht van de regering“ over te dragen aan generaal Soeharto, die het jaar daarop tot president benoemd werd en Soekarno onder huisbewaking stelde.

Geen vergelijking.

Onder de leiding van Soeharto had het leger sinds de laatste maanden van 1965 een ongehoord brutale campagne georganiseerd tegen de communisten en de aanhangers van Soekarno: op zijn minst 500.000 mensen werden vermoord (sommige bronnen spreken zelfs over 1 miljoen) en honderdduizenden anderen werden in gevangenis gestopt of in concentratiekampen. Dat is wat de militairen de „Nieuwe Orde“ noemden, een orde die ook vandaag nog meedogenloos optreedt over heel Indonesië. Alle sleutelposities in het land worden bekleed door officieren die hun macht uitoefenen met een even

INDONESIE

Indonesië is een immense archipel bestaande uit 13.700 eilanden, waarvan er slechts 6.000 bewoond worden. Het strekt zich uit van west tot oost over 5.000 kilometer (vergelijkbaar met de afstand tussen Londen en de Oeral), en van noord naar zuid over 2.000 kilometer. Het bekleedt een bijzondere strategische positie tussen de Pacificus en de Indische Oceaan, tussen Australië en het Aziatische vasteland.

Oppervlakte : 1.907.000 km² (d.i. drieënhalve keer Frankrijk).

Bevolking : 138 miljoen inwoners.

Hoofdstad : Djakarta (5 miljoen inwoners).

Munt : De roepiah (0,70 B.fr.).

Godsdiensten (2) :

Islam : 90 procent (ongeveer 100 miljoen gelovigen. Indonesië is het grootste mosulmaanse land ter wereld).

Protestantisme : 5 procent (ongeveer 7 miljoen mensen).

Katholicisme : 2 procent (ongeveer 3 miljoen mensen).

Hindoe-Boli : iets minder dan 2 procent (ongeveer 2 miljoen mensen).

Animisme : 1 procent (ongeveer 1 miljoen mensen).

grote incompetentie als brutaliteit. Zo werd in januari 1967 door het nieuwe regime een politiek van de „open deur“ ingesteld voor buitenlandse investeringen, een systeem dat tot een werkelijke plundering heeft geleid van de rijkdommen van het land en een groeiende kloof veroorzaakte tussen rijk en arm.

Op 23 februari gaf een van de leiders van het land toe: „Sommige lonen liggen niet hoger dan vier frank per dag. Dat betekent dat als een arbeider drie monden te eten moet geven - wat vaak voorkomt - ieder van hen moet leven met één frank (1) per dag“. De hoge regionen van de „Nieuwe Orde“ leven in luxe, de corruptie viert hoogtij en het machtsmisbruik is zo frequent dat de katholieke krant „Kompas“ kon schrijven: „in Indonesië

bestaat de wet slechts op papier“, „inbreuken tegen de rechten van de mens zijn er schering en inslag“ en „het volk leeft in onderdrukking“.

In een rapport van 1977 schreef Amnesty International: „De situatie van de politieke gevangenen in Indonesië overtreft iedere verbeelding en is diep schokkend. De politieke opsluitingen kennen qua aantal, duur, gebruikte methoden, en qua slachtingen en massa-arrestaties die eraan vooraf gingen, in deze tijd geen gelijke meer“.

Hoewel Indonesië officieel de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens heeft aanvaard, zijn de principes er dode letter. Persvrijheid bestaat niet, de oppositie werd in de klandestiniteit verdreven

(1) N.v.d.r. : bedoeld is één Franse frank.

(2) N.v.d.r. : De grondwet waarborgt weliswaar de vrijheid van godsdienst, maar het atheïsme is verboden.

en de sankties tegen iedere zgn. „illegale“ activiteit zijn onverbiddeijk.

Volgens betrouwbare schattingen zouden er vandaag in Indonesië nog tussen 10.000 en 15.000 politieke gevangenen zijn („tapols“ in het Indonesisch), waarvan de meesten reeds sedert 1965 gevangen zitten en nooit voor de rechter zijn gekomen. Die „tapols“ zijn alle gearresteerd door de Kopkamtib (belast met het herstel van orde en veiligheid), een echte Indonesische Gestapo die opgericht werd nadat Soeharto en het leger de macht hadden gegrepen.

De omvang van de gruwelen.

De Kopkamtib, die rechtstreeks onder het leger ressorteert, controleert het hele politieke en sociale leven van het land. Hij kan zonder arrestatiebevel ieder „politiek verdacht“ individu arresteren. De rechtelijke macht en de andere instituties die met de naleving van de wet belast zijn, kunnen in deze willekeurige arrestaties op geen enkele manier tussenbeide komen. De „tapols“ hebben geen recht op een advocaat en allen worden er min of meer van beschuldigd kommunisten te zijn, ook als ze dat niet zijn.

Het gaat hier om een zeer verscheiden populatie : politieke militanten, syndicalisten, leiders van jeugdbewegingen, joernalisten, intellectuelen, kunstenaars, arbeiders, boeren, officieren, universitaires, e.a. Velen onder hen hebben zich nooit met politiek ingelaten en sommigen zijn zelfs anti-communist.

Even willekeurig als hij ze arresteerde, heeft de Kopkamtib de „tapols“ in drie categorieën ingedeeld.

a) De „tapols“ waarvan wordt aangenomen dat ze rechtstreeks betrokken waren bij de Beweging van 30 september en tegen wie men over voldoende bewijs bewoert te beschikken om ze te oordelen. Men schat dat vandaag nog 1.391 van hen in de gevangenis zitten. Op de honderdduizenden „tapols“ die in 1965 gearresteerd werden, beweerde de regering begin 1977 dat er 850 veroordeeld waren, d.i. ongeveer 100 per jaar. Nooit werd iemand vrijgesproken. De minimale straf was vijftien jaar en er werden veel terdoodveroordelingen uitgesproken. Het aantal terechtstellingen is niet bekend want ze worden nooit officieel bekend gemaakt.

b) De „tapols“ waarvan wordt aangenomen dat ze rechtstreeks betrokken waren bij de Beweging van 30 september,

maar „tegen wie men over onvoldoende bewijs beschikt om ze te oordelen, wat niet betekent dat ze niet schuldig zouden zijn“ (letterlijk geciteerd naar admiraal Soedomo, chef van de generale staf van de Kopkamtib, in een interview toegestaan aan het weekblad „Tempo“ te Djakarta). Bepaalde van deze „tapols“ zijn vrijgelaten. Begin 1979 werd geschat dat 6.000 onder hen nog in het kamp van het eiland Boeroe gevangen werden gehouden.

c) Sedert jaren wordt door de Kopkamtib zelf erkend dat de C „tapols“ „minder gevaarlijk“ zijn dan de andere en dat ze binnenkort zullen worden vrijgelaten. Sinds veertien jaar worden nog duizenden onder hen gevangen gehouden. In 1971 beweerde de Kopkamtib dat ze alle waren vrijgelaten, maar een aantal onder hen waren simpelweg in de categorie B ondergebracht, en zij die vrijgelaten werden, zijn over het algemeen van hun burgerrechten beroofd, waaronder het recht op arbeid en het recht op stemmen. Daarnaast staan honderdduizenden personen zonder dat ze gearresteerd zijn, gekatalogeerd als C „tapols“, waardoor het hen verboden is om het even welke, zelfs de geringste, staatsfunctie te bekleden.

In alle provincies.

Bovenop deze drie categorieën hebben de militairen van de Koptamtib bij de officiële „vrijlating“ van de C „tapols“ de categorie X „uitgevonden“, die alle „tapols“ groepeerde die „op klassering wachten“, d.w.z. nieuw gearresteerde personen, maar blijkbaar ook een groot aantal C „tapols“ die niet vrijgelaten werden, maar die gewoon in deze nieuwe categorie werden ondergebracht.

Niemand kan precies zeggen in hoeveel kampen, gevangnissen, centra van verhoor en voorlopige hechtenis de „tapols“ opgesloten zitten. Er zijn gevangnissen in alle provincies en de officieren van de Kopkamtib zijn talrijk en „aktief“. Wat men wel kan zeggen, is dat het officiële cijfer van 10.000 gevangenen ver beneden de waarheid ligt, dat in de kampen, kazernes en gevangnissen martelen dagelijkse praktijk is (elektriciteit, onderdompeling in gierputten, verbrandingen, enz.), dat de „tapols“ systematisch uitgehongerd worden : de officiële toelage per gevangene bedraagt 50 tot 100 rupiahs per dag (50 centiemen tot 1 frank (1)), dat de gevangenen moeten slapen zonder beddegoed, op cementen platen en dat ze geen enkel kledingstuk krijgen, dat ze over geen zomp beschikken, dat hun medische verzorging praktisch nul is, dat ma-

laria en tuberculose slachtingen onder hen uitrichten, en dat waar ze ook worden vastgehouden, de „tapols“ als vliegen sterven - en dat door de voorbedachtheid van de galeiboevenbewakers van de Kopkamtib, die, we herhalen het als militaire organisatie rechtstreeks onder generaal president Soeharto ressorteert.

De beulen aanklagen.

Daar moet nog worden aan toegevoegd, dat de (als gevolg van de internationale campagne voor de verdediging van de Rechten van de Mens) vrijgelaten „tapols“ slechts een zeer beperkte en streng gekontroleerde vrijheid bezitten en alle rechten waarover een normale burger beschikt werden ontnomen. Ze mogen zich in het land niet verplaatsen evenmin als ze zonder toestemming naar het buitenland mogen reizen : ze mogen niet schrijven, ze mogen niet in het openbaar spreken. Ze worden gedurende achttien maanden aan een „strenge bewaking“ onderworpen en, gedurende vijftien jaar aan een minder strenge bewaking. De militaire autoriteiten vertellen „vriendelijk“ dat ze zich moeten gedragen „zoals ze voor hun vrijlating beloofden“. Het is duidelijk wat dat betekent.

En als overmaat probeert de Indonesische minister van godsdienstzaken de hulp van de vreemde katholieke en protestantse organisaties aan de gevangenen of bevrijde „tapols“ en hun familie te verhinderen. Uiteraard heeft hij niet het cynisme gehad om hun hulp officieel te weigeren, maar hij is het die er voortaan het belang van zal controleren en die voor de verdeling zal zorgen. Ook hier is duidelijk wat dat betekent...

Samenvattend : er zijn weinig landen ter wereld, waar zoveel mensen zolang werden opgesloten, willekeurig en zonder enig wettelijk verhaal. Het is een van de middelen naast andere (censuur, opheffing van de vakbonden, van het stakingsrecht, enz.) waarmee Soeharto en zijn militairen definitief iedere weerstand tegen de „Nieuwe Orde“ willen breken.

Ondanks dat leeft, zoals in alle dictaturen, hoe gruwelijk ook, de oppositie, zelfs als ze geslagen wordt. Wanneer ze op een plaats vernietigd wordt, duikt ze weer op op een andere, vooral wanneer ze gesteund wordt door een internationale publieke opinie, die zoals in het geval Indonesië actief haar verontwaardiging uitsprekt over deze beulen.

Uit : Afrique - Asie.
Vertaling : Lea Hendriks.

(1) N.v.d.r. : bedoeld is één Franse frank.

NAAR HET LAND VAN DE KALINGAS EN DE BONTOCS

DEEL II.

Eregasten.

In het eerste zonlicht trekken we naar het dorpsplein, een basketbalveld (nationale sport op de Filippijnen, zover is de vooruitgang toch doorgedrongen) met een schoolgebouw dat door de regering is neergezet. Dit laatste dient nu als houtopslagplaats. De school is gesloten bij gebrek aan onderwijzers. In de mate van het mogelijke worden de lessen nu binnen familiekring gegeven. John volgde een onderwijsopleiding, maar geldgebrek staat de examens in de weg.

Een hele drukte op het plein. De barrio-captain gaat rond langs alle mannen en probeert ze blijkbaar tot iets over te halen. Telkens wordt er naar ons gekeken en druk gewezen: buitenlanders die informatie over ons willen om daarmee actie te voeren! Het wordt al spoedig duidelijk: we krijgen een fantastische voorstelling speciaal ter onzer ere opgevoerd.

De „red soldiers“ zijn er ook al weer bij. Niet drie zoals de vorige avond, maar tien. Een van hen is een meisje. Ze hebben hun wapens, Amerikaanse M16 geweren en handgranaten, bij zich. Hoe ze daaraan komen? Gekocht van Filippijnse soldaten die het geld als aanvulling op hun loon gebruiken.

Ze voelen zich blijkbaar volkomen veilig en dat terwijl honderden mannen, vrouwen en kinderen op het plein rondlopen, die hen stuk voor stuk zouden kunnen verraden. Zijn dit de „geïsoleerde terroristen“ of „bandieten“ waarover de regering in de kranten altijd laatdunkend spreekt?

Vele mannen van het dorp zijn eveneens gewapend met geweren. Sommige modern maar anders van onbestemde leeftijd en makelij. Vele van de jonge jongens blijken zelf lid van het volksleger te zijn.

Stilaan stroomt heel het dorp bijeen. Massa's kinderen. De jongsten worden gedragen door hun broertjes en zusjes. Een bonte mengeling, merkwaardige compromissen van traditionele klederdrachten en eigentijdse T-shirts en jeans. Probeer ze maar niet te fotograferen. Ze zijn vreselijk verlegen en slaan onmiddellijk op de vlucht.

Wanneer iedereen er is begint de plechtigheid. De mannen in vol tenue, gewapend met bolo (een indrukwekkend kapmes), speer en schild, dansen krijgslustig in het volle zonlicht. De gezichten grimmig en vastberaden: wij wijken nooit voor de vijand! Dan mengen ze zich met de mannen van het volksleger. Een taktiekbespreking en plotseling ligt iedereen in hinderlaag in een greppel langs het terrein. Geweren en speren over de rand. En Ernst maar dia's trekken. Het is spel ditmaal, maar desondanks angstaanjagend genoeg. De geweren zijn allemaal geladen.

Nu weten we hoe die Duitse toeristen zich gevoeld moeten hebben toen hun bus in een hinderlaag viel. Maar daar ging het alleen nog maar om geld. Voor de soldaten - de „enemy“ (vijand) - ziet het er in zo'n geval somberder uit. Die hebben geen schijn van kans om te overleven.

Nu komen de jongeren aan bod met reeksen dansen en gezangen. Ze begeleiden zich zelf met gongs. Iedere gong heeft een andere toonhoogte. Slagvolgorde en ritme liggen voor elke melodie vast. Een eeuwenoude cultuur wordt verbonden met de vraagstukken van vandaag. Nieuwe zelfgemaakte dansen en liederen getuigen van politiek inzicht en vastberadenheid om zich te handhaven. Het is waar, dit is wel een van de krijgslustigste dorpen van het dal en deze mensen zullen in elk geval vechten tot de laatste druppel bloed.

Omhoog de bergen in.

Dan is het voorbij en moeten we plannen maken voor de rest van de dag. We nemen afscheid en vertrekken naar een volgende „barrio“ (dorp). Opnieuw een aanbevelingsbrief. Van John aan zijn collega-onderwijzer „Charles“. Maar eerst nog een afscheidmaal bij de barrio-captain.

Wij zijn diep onder de indruk van de geweldige gastvrijheid van deze mensen. Het weinige dat zij hebben, delen ze nog met ons.

Terug door de rijstvelden, de rivier over, het cementpad langs naar de weg. Deze keer begeleid door Peter. Weer op de bus en na een korte rit stappen we af aan het begin van een steil bergpad. Een uur klimmen in de brandende zon tussen de rijstterrassen door. Het kost liters zweet maar

het uitzicht is de moeite waard.

Plotseling ligt het dorp vlak voor ons. Charles ontvangt ons vriendelijk maar ver-wittigt ons onmiddellijk dat vooral de oudere mensen hier erg wantrouwend zijn tegen buitenlanders. Ze hadden al eerder slechte ervaringen met vreemdelingen die achteraf regeringsagenten bleken te zijn.

In afwachting van nader contact kijken we maar wat rond en trekken enkele dia's. In dit dorp is de smidse van de streek. We nemen er een kijkje. Maar daarvoor moeten we heel het dorp doorwandelen. Overal verbaasde en niet al te vriendelijke gezichten. Wat zoeken die twee blanken hier? Fotograferen wordt niet erg op prijs gesteld. De mensen zijn wantrouwend, verlegen of een combinatie van beide. Alleen aan de wasplaats lukt het wel. Het dorp beschikt over een zelfvervaardigde „waterleiding“ met twee kranen die altijd lopen, één boven en één onder in het dorp. Rondom de kranen is de grond bijzonder modderig. Tot plezier van de varkens die er vrij in rondrollen, maar erg hygiënisch is het niet.

Het dak van de smidse is dringend aan herstelling toe. Maar geldgebrek staat de plannen in de weg. De smederij zelf is een wonder van vernuft en aangepaste technologie. De blaasbalg bestaat uit twee recht-opstaande holle boomstammen. Onderaan zit een horizontaal pijpje tot in het vuur. Heel de tijd lang beweegt een man een paar „zuigers“ op en neer om de kolen goed te laten gloeien. De houtskool wordt ter plekke gebrand. Allerlei grote ijeren voorwerpen dienen als aanbeeld zoals een kroonwiel en een dikke balk. Het ijzer gaat in een hoopje houtskool tot het rood gloeit. En dan maar bonken voor de juiste vorm. Zo groeit een speerpunt of een of ander huishoudelijk gebruiksvoorwerp.

We hangen wat rond en weten niet goed wat te doen. Bijna al de mannen werken op het veld tot de avond. Voor ons valt er tot die tijd niet zoveel te beleven. Charles leidt ons rond en laat enkele dingen zien. Een huis dat midden in de nacht beschadigd werd door onverwacht militair mortiervuur.

We brengen een bezoek aan de familie

van een man die door soldaten doodgeschoten werd. Hoelang worden burgers nog vermoord? Is het verwonderlijk dat de mensen in deze omstandigheden de wapens opnemen om zich te verdedigen?

We maken ook kennis met de harde arbeid van het rijstdorsen. Een oude grootmoeder - zij moet het wel doen want haar dochter bewerkt het veld in plaats van haar vermoorde man - staat met een zware stamper in een houten mortier te bonken tot de rijstkorrels gedorst zijn. Dan worden de korrels in een grote platte schotel tegen de wind in opgegooid om de rijst van het kaf te scheiden.

Antropologen vertalen de bijbel.

Terwijl we daar nog staan lopen er twee blanken langs. Onze begeleiders zien er nauwelijks naar om maar op onze verbaasde vragen antwoordt Charles dat het twee Amerikaanse antropologen zijn die samen met hun familie al twee jaar lang in een groot houten huis boven in het dorp wonen. Zij bestuderen de gewoonten van de plaatselijke bevolking en proberen de bijbel in de plaatselijke taal om te zetten. Maar verder hebben zij met het dorp weinig te maken. Hun eten wordt per helikopter aangevoerd. Wel hebben ze veel dorpsbewoners bij zich in dienst genomen om het eten te koken, het huis schoon te maken, de was te doen of op de kinderen te passen. Een luxeleven.

In het dorp zijn ze niet zo geliefd meer sinds ze zich laatdunkend uitlaten over het harde verzet tegen de stuwdammen.

Wij gaan niet in op hun overduidelijke toenaderingspogingen, maar wandelen terug het dorp in. We worden ergens binnen genodigd. Een houten huisje zoals alle woningen. Een brandschone vloer, een rieten dak, een stookplaats, dat is alles voor een hele familie. Zo is het al eeuwen lang en voorlopig lijkt er geen verandering te komen. Wanneer de oudste zoon gaat trouwen verlaten de ouders voor hem het huis en bouwen ze een nieuwe woning (deze gewoonte kan je ook nog vinden op het Vlaamse platteland).

Maar de toestand van de jongste dochter in dit huis is bijzonder. Christina studeert, als enige van het dorp, voor verpleegster in Baguio. Zij is in haar ouderlijk huis met vakantie en moet daarna drie maanden praktijk doen. Is het leven in haar geboortedorp niet volkomen in strijd met dat in de stad? Ze beweert er geen moeilijkheden mee te hebben. Maar wat gaat ze doen als haar studie klaar is? Terug naar

haar dorp om daar te werken? Ze kijkt dromerig en zegt dat ze best naar Europa zou willen. De aantrekkingskracht van de westerse blanke cultuur is groot. En bovendien (zegt zij): in het dorp is niemand met wie ze zou willen trouwen. En dan komt het: wil Erik niet met haar trouwen (Ernst is al te oud klaarlijk)? We hadden het al eerder gemerkt: voor vele Filipinas loopt de weg uit de "onderontwikkeling" via een ideaal: een huwelijk met een blanke vent en met hem naar Brussel of New York. En dan? Eenzaam in een grillig koud klimaat in de harde grootstad? Met of zonder kind? Erik gaat er maar niet op in. Mist hij de kans van zijn leven?

Het wordt avond. De dorpingen komen terug en de barrio - captain roept ter onzer ere een vergadering bijeen. Het wordt een van de merkwaardigste belevenissen van deze tocht. In het duister zitten we bijeen op boomstronken onder een van de huizen. In het rokerige flakkerige licht van houten harsfakkels open wij ons verhaal. Rondom de schaars geklede mannen die na de vertaling ons verhaal telkens onderbreken met grommende knippen van bijval. Dit dorp heeft veel te lijden van de militairen. Maar ook hier valt de felle vastberadenheid om zich te handhaven van de gezichten af te lezen.

Diep in de nacht gaan we als vrienden uit elkaar en zoeken de langzaam aan vastgetrouwde houten slaapplanken op.

Twee werelden.

Vertrekken is afscheid nemen. Jijng gaat terug naar Baguio voor een „afspraak“. Ze doet er erg geheimzinnig over. Officieel weten we nergens van maar ze gaat een bijeenkomst voor ons regelen met een groep van de New Peoples Army ten zuiden van Manila omdat we ook kennis kunnen maken met de guerrilla in de laagvlakte waar de omstandigheden veel moeilijker zijn dan in de bergen.

Christina neemt haar taak over en begeleidt ons op onze volgende etappe: verder langs het Chico - dal naar Tabuk, een provinciehoofdplaats in het noorden. In een oogwenk verwisselt ze haar dorpsplunje voor een lichte stadskledij. Een andere wereld. Ze steekt nu scherp af tegen haar mede - dorpsbewoners, maar ook tegen onze haveloze bezweten kleren en dagenoude baardstoppels.

Op de vaargeep komt de barrio - captain aandragen met een irrigatieproject. We beloven voor de tweede maal plechtig in

België de financiering te bespreken met ontwikkelingsorganisaties.

Even later zitten we weer op de bus. Een trip van minstens zes uur langs de stenige en zandige bergweg die ons onder meer langs „Chico - four“ zal leiden. De enige dam die thans in aanbouw is. De reden: de bevolking was hier bereidwilliger om mee te werken. En nu worden hun dorpen met bulldozers opgeruimd en zijn de mensen naar de vlakke verplaatst.

Halverwege klimt er een militair in de bus en gaat uitgebreid naast Erik zitten. Een glimmende dikkerd in een mooi uniform. Maar zijn rang is toch maar gewoon soldaat. Hij begint direkt een heel verhaal. Hoe lang geleden spraken we ook al weer met die „andere“ soldaten? Hij zou eens moeten weten. Erik maakt van de gelegenheid gebruik om hem eens flink uit te horen. Twintig jaar actieve dienst en nog zes jaar te gaan. Zijn grootste vrees en haat: onze vrienden van het volksleger. Hij zegt verbitterd: „honderden van mijn vrienden schoten ze al dood“. Voor hem hoeven die stuwdammen klaarlijk niet meer zo nodig. Hij gaat het liefst terug naar het zuiden naar zijn familie. Maar ja, een mens moet toch in zijn levensonderhoud voorzien. De Filipijnse Jan Soldaat krijgt nog net iets meer loon dan zijn burger - kameraden. Wie zou er anders nog in het leger gaan? Overal in de Filipijnen wordt gevochten. Soldaten worden nooit ingezet in de streek waar ze vandaan komen, maar altijd verderop in provincies waar ze de mensen niet kennen. En mensen die je niet kent hun je gemakkelijk voldoende haten om op ze te schieten. Zeker wanneer inderdaad iedere hoek een bedreiging inhoudt.

Naar Chico Four.

Naarmate we „Chico - four“ naderen, komen we meer en meer militaire controlepunten tegen. Sommigen echte mitrailleursnesten, omringd door een wal van stenen en zandzakken. De militarisatie van de streek neemt angstwekkende vormen aan: een echt oorlogsgebied. Maar dan wel van oorlog tegen de eigen bevolking.

De bouw van de dam zelf is nauwelijks begonnen. Op de bouwwerf is nog niet veel te zien. Maar ingang en uitgang zijn hermetisch afgesloten door de militairen. Houten barakken, mitrailleurs, prikkeldraad. Twee zwaar bewapende companies soldaten moeten het geheel beschermen.

Voor de bewoners van de nabijgelegen dorpen is het ergste wanneer deze bende

aan het drinken slaat. Eens dat de alcohol de onderdrukte angst in agressiviteit heeft omgezet, gaan ze roepen en tieren en molsteren iedereen die ze tegenkomen. De vrouwen het eerst vanzelfsprekend. Er zijn al dikwijls onschuldige mensen neergeschoten. De legerleiding heeft al één-maal heel de troep moeten vervangen omdat het té erg werd en de klachten zelfs tot in Manila doordrongen.

De bus rijdt er snel doorheen, niemand mag hier in- of uitstappen. Het kamp door, de brug over, even het uitzicht op de woeste rivier, en verder maar weer.

We zijn de bergen uit en denderen een zinderende laagvlakte in. Rijstvelden waar je maar kijkt. Tabuk. Een fantasieloze plaats met rechte straten en armtierige huizen. De hitte is overweldigend. Een eenvoudig hotelletje waar de douche niet wil werken. Opfrissen is een heer karwei.

's Avonds komen we even in een andere wereld die we bijna vergeten waren. In de plassende regen en temidden van knetterende donderslagen troont Christina ons mee naar het slijkste restaurant van de stad en waarschijnlijk van heel de provincie. Zo westers dat het bij ons in België al aan de goede oude tijd doet denken. Onderdanige obers die als knipmessen buigen, zachte muziek, tapisserieën, wandschilderingen, kroonluchters... Maar het tafelkleed is niet al te proper en midden onder de maaltijd valt het licht uit. We zijn toch nog in de tropen.

Is dit de wereld waar Christina van droomt? Is dit de levensstijl waar de Filippijnen die school volgen naar toe willen. Als dat zo is betekent het een even grote bedreiging voor de aloude cultuur als die stuwdammen.

Drie uur in de morgen. We reppen ons door het donker om de bus te halen. We zijn te laat, hij is al een uur weg maar we slagen er in om hem met een tricycle (een soort gammelle motorfiets met drie wielen) in te halen.

De lange rit terug door de bergen. De weg die gisteren nog droog en stoffig was, is nu op sommige plaatsen onbegaanbaar door de modder. Het droge seizoen loopt ten einde. Tenslotte kunnen we niet verder. Voor deze aardverschuiving kunnen alleen bulldozers nog een oplossing bieden. Twee uur later is het werk geklaard en met een optocht van bussen en auto's rijden we verder. Na veertien uur op de bus en vier lekke banden raken we toch in Bontoc. Het is al bijna donker. We kun-

nen geen bus meer zien.

Zonder geld, een hartelijk weerzien. Na een lange nachtrust toch maar verder naar Baguio. Ons geld is op. Een week geleden kwamen we langs de laatste bank. En nu is het zondag en kom je zelfs met travellerchecks in de stad niet ver. Nog een probleem: we moeten contact opnemen met Anita, onze Filippijnse coördinatrice die hier juist deze week moet zijn met een conferentie van bisschoppen. Wat doen twee blanke Vlamingen in zo'n geval? Ze zoeken naar de dichtstbijzijnde Belgische priester om geld en informatie. En zowaar, vlak achter ons hotel zit er een. Een Westvlaming die hier al een mensenleven is. Hij ontvangt ons hartelijk en voert ons verder naar het bisschoppelijk kollege.

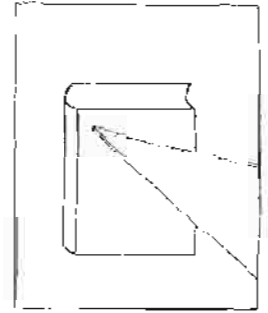

Een hartelijk weerzien. Anita was erg bezorgd over onze reis. Tenslotte was het niet zonder gevaar. Maar dat wij als blanken zonder geld zitten vindt ze bijzonder grappig. Wij niet. Op kosten van de bisschoppen zet ze ons een uitgebreide maaltijd voor. En menige hoge geestelijke kijkt

die avond een beetje scheel naar onze haaveloze plunje en roest-verbrande tronies met de baardstoppels van een week er onmiskenbaar op. Opnieuw zijn we een keer van wereld verwisseld. Maar ons hart blijft bij de vrienden in de bergen.

Door: Erik Lauriks,
Ernst Gülcher.

De Tsjechoslovaakse overheid heeft, met de strenge straffen die uitgesproken werden tegen de leden van de „VONS“ (Komitee ter verdediging van ten onrechte veroordeelde personen) nogmaals het bewijs geleverd dat zij het niet zo neemt met de politieke rechten in hun land. De schrijver Vaclav Havel, woordvoerder van het Charter 77, „de wiskundige Vaclav Benda, Jiri Dienstbier, journalist en huidig woordvoerder van het Charter en de oud-journalist Otta Rednadov liepen straffen op van 4 en 3 jaar. Bovendien werden een aantal personen die tegen deze veroordeling protesteerden in de omgeving van het gerechtshof aangehouden. Met het nemen van deze administratieve maatregelen, waarmee zij iedere kritiek wenst te smoren, bewijst de Tsjechoslovaakse regering dat ze ieder politiek debat uit de weg wenst te gaan. De politiek van diegenen die aan de basis liggen van de ontmanteling van de „Praagse lente“ gaat dus verder. Niet alleen door de verkrachting van de vrije meningsuiting maar tevens door het in de kaart spelen van diegenen die de ontspanning in vraag willen stellen en het socialisme diskrediteren. Het spreekt van zelf dat Vrede vzw dergelijke praktijken aanklaagt en niet zal nalaten te ijveren voor de invrijheidsstelling van de veroordeelden en voor het wijzigen van een politiek die met de democratische rechten geen rekening houdt en de ontspanning in Europa in gevaar brengt.

HUILEN OM VRIJHEID

Leo Flam raadt zijn leerlingen terecht aan om een (filosofisch) dagboek bij te houden. Ik heb nooit best begrepen waarom, tot op het ogenblik dat ik zelf aantekeningen maakte. Dan kijk je vooreerst op van de moeilijkheidsgraad van de opdracht en tweedens sta je telkens weer versteld van wat je pen met je oorspronkelijke bedoelingen uithaalt. Stilaan beschik je dan over een onuitputtelijk arsenaal van denkbelden, invallen, boutades, anekdotes, waaruit een zelfportret kan gedistilleerd worden. Dat veronderstelt een nog moeilijker project: de synthese. Wat overhouden van het wekelijks geschrijf, wat is leesvoer, wat zijn louter persoonlijke aangelegenheden? Naargelang de werkwijze ontstaan dan diverse soorten dagboeken van verschillende kwaliteit: de chronologische, de stenografische, de uiterst persoonlijke en anekdotische en het filosofisch-analytisch dagboek, dat ook diachronisch kan zijn en de kwalificatie dagboek soms overschrijdt. Het wordt dan een boek, dat een universele draagwijdte kan bereiken, al blijft het biografisch en soms zelfs enigszins chronologisch.

Michel Oukhow's autobiografisch werk behoort tot dit laatste - en naar mijn smaak beste - genre. Het bevat het relaas van het leven van een Wit-Russisch jongetje, dat in België opgroeit, verpletterd door konventies, religies en tradities. In een sobere taal en op subtiele wijze schildert de auteur de overwinning van een kind op het legaat van zijn orthodoxe jeugd. Een verbrand testament van Wit-Russische ouders en een Tsaristisch milieu, dat de banden met de realiteit heeft

Een boek voor niemand en voor allen.

Yves Van de Steen, over: MICHEL OUKHOW, *Het verbrande testament*, Brussel/Amsterdam (Uitg. Elsevier Manteau), 1979, 181 pagina's.

verbroken. Zoals in eik verbrand testament van een volk dat opgehouden heeft te denken, staat hier ook vermeld dat de nakomelingen een verscheurde jeugd zullen leiden, die het verder verloop van hun leven blijvend zal brandmerken. Zieners, popen, generaals, dwepers, valse profeten en armoezaaiers bevolken de prille jeugd van de kleine Michel Oukhow, die echter al vroeg verteed wordt door een verlangen naar kennis... Waarom? Is het juist dat discipline en tucht behoren tot de natuurlijke orde der dingen, dat het persoonlijke gevoel moet wijken voor de clangeest en het domme bevel, dat, dat, dat...?

*„Ja! Ik weet van waar ik stam!
Onverzadelijk gelijk de vlam
Glorie ik en verteer.
Licht waar ik maar verschijn,
As overal waar ik verdwijn:
Een vlam ben ik, zonder meer”.*
F. Nietzsche, *Ecce Homo*, in:
De Vrolijke Wetenschap, 1976.

Wat de auteur nu denkt, voelde hij toen reeds. Naar aanleiding van de gebeurtenissen die hem toen het zwaarst troffen noteert Oukhow in korte, weloverwogen beschouwingen hoe hij is geworden, wat hij nu is. Het is een denkend en opstandig kind dat de huidige schrijver en mens heeft voortgebracht. Reeds jaren sta ik versteld over de trefzekere analyses, de

bewogen en gedreven betogen van de mens Oukhow, zoals ik hem een paar keer ontmoette. Zijn isolatie en een zekere berustende ironie verbaasden me echter des te meer. Nu heb ik grotendeels begrepen, sterker nog, ik voel zelfs een zekere verwantschap. Maar toch is het geen boek van intimi, maar voor allen die goit door opstandig denken zichzelf vormden, die ver van het verlichte conformisme een eigen bestaan en een zelfstandige gevoelswereld ontwikkelden.

De thematiek - het leven van de Wit-Russische emigranten vóór W.O. II. in West-Europa - is daarbij minder doorlaggevend dan de werkwijze van Oukhow, die door de soberheid van zijn stijl en het indringende van zijn verslag een diep medeleven opwekt. De auteur toont aan dat een groep die leeft in de droom, die de filosofie en het denken verwerpt verloren is. Dat het allesoverheersende nationalisme leidt tot afschuwelijke, vernietigende drama's, die dezelfde groep kunnen vernietigen. „Jarenlang heb ik het gevoel gehad dat iedereen bij voorbaat verliest; nu is het een zekerheid. Koele momenten, waarop je de kracht hebt gevoels in de vuilbak te gooien, besparen veel last. Tegelijk is het heerlijk de bravoure te hebben tegen de horde der burgerlijkheid in opstand te komen. Dat heeft niets met rancune te maken. Het is het protest tegen het dragen van de orde in een schoof-tas" (p. 12). Precies dit protest, deze weigering van de burgerlijke (wan)ORDE zal Oukhow redden.

Al wordt het kind Oukhow nog zo zeer getroffen door een rigiede opvoeding (moeder protestants, vader orthodox...)

in een milieu van ballingen, zonder voor- of achterland, het zal de wonden ontwikkelen tot een houding en zijn individuele overlevingsmechanismen automatisch ontplooiën.

„(...) Van Toutolmine heb ik de relativiteit van de ernst geleerd en de waarde van de ironie. Ik was te jong echter om te weten dat ironie ook in het leven niet goed aankomt, omdat de mensen zelden hebben leren luisteren en verstroefd in neergeschreven regels ademen. Alles wat hun overkomt en wat zij leren komt blijkbaar veel te vroeg (...)” (p. 15). Zelfs gewapend met ironie blijft de haat voor het uniforme, de opgedrongen norm bestaan, ook al is elk verzet nutteloos. Hierdoor ontstaat een singerbeweging tussen gelatenheid en woedend verzet, die zich soms op de grens van de paranoia bevindt, en een gevoel van eenzaamheid en eenzaamheid teweeg brengt.

Oukhow is geboren voor het noodlot van de eenzaamheid ... „(...) De eenzaamheid die ik toen leerde kennen is een constante in mijn leven gebleven. Daar ligt niets vertrouwlijks in: alleen maar een bestendig schrijnend gevoel, waardoor je je bijna voortdurend op je ongemak voelt als je anderen ontmoet (...)” (p. 42).

Als men vanuit dit geladen gevoel wordt geconfronteerd met „het gezag, dat de ironie van begrip is” en met „discipline, de eenvoudigste vorm van cynisme” (pp. 114 en 150), ontstaat de reddeloze Angst waartegen niets kan ondernomen worden. De Angst, dit gemeenschappelijk bezit van alle gehavenden, kan hoogstens beschreven worden, zoals Kierkegaard dat deed, maar hij blijft onze onontkoombare deelgenoot. „(...) Aan angst raak je nooit gewend. Je leert er hoogstens mee leven. Hij gaat in je liggen zoals je hart in je klopt. Als je denkt dat er een rustige tijd is aangebroken, overvalt hij je weer, al bestaat er dan geen enkele reden voor. Wij staan niet sterk in dit leven met wetten en voorschriften die wij menen nodig te hebben. Wij plooiën de wereld naar onze bedoelingen, heimelijk, zonder er iemand over te spreken. Maar dan, op ogenblikken dat je je onderoempelt in het gewone leven en je ademt breed, doen zich kleine gebeurtenissen voor die het pad voor de angst meer effenen. Opnieuw begint een gevecht (...)” (p. 44).

Gedreven door eenzaamheid, angst en opstandigheid zal men echter de gangbare normen, als vanzelf, in de steek laten om een oorspronkelijk zijn aan te vatten, Michel Oukhow verklaart zijn eigenheid vanuit zijn geschiedenis, waardoor de geschiedenis een andere betekenis krijgt. Het is een aarzelend zoeken naar een

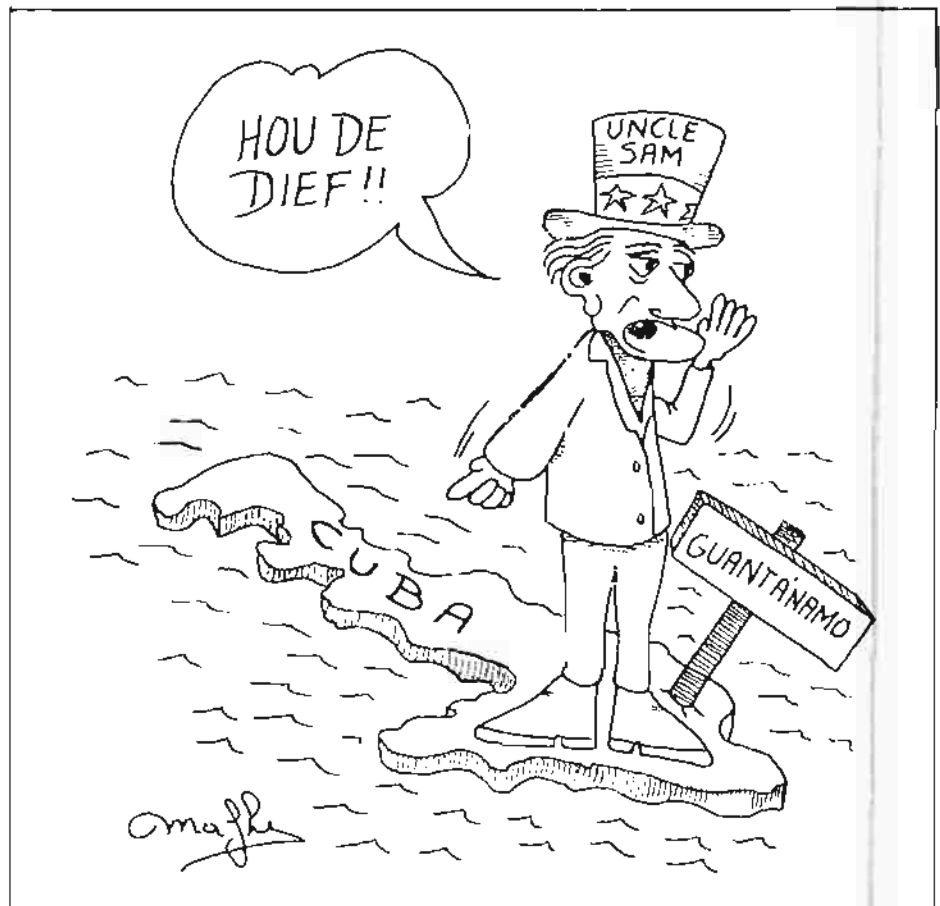
(voorlopig) antwoord. Onrustig wordt naar een oplossing gezocht, en steeds weer blijkt de overgeleverde waarde slechts relatief te zijn, omdat deze altijd te maken heeft met een moraal, die huist in een cultuur. Cultuur is enkel „de manier waarop de mensen de dingen *zijn laten betekenen*” (R. Kousbroeck, Anthema's 2, p. 23).

Deze rationalisatie zal het kind Oukhow slechts doorheen talloze emoties leren, o.m. door de oorlog, die de Russische ballingen elk zekerheidsgras van onder de voeten maait. „Een mens is altijd te benepen voor de tijd waarin hij leeft” (p. 113), maar het gevoel bepaalt wel grotendeels het zgn. verstand, het inzicht. Op school mocht niets, maar thuis in familiekring mocht al evenmin iets. Toch blijkt het totale verbod slechts een code te zijn, die op bepaalde momenten (b.v. tijdens de oorlog) totaal vervalt, wordt genegeerd. Het verdriet zou sentimentaliteit kunnen worden, maar Oukhow vindt (terecht m.i.) dat de grens tussen beiden nogal vaag is. Bovendien laat het fatsoen van de schrijftuur haast niet toe „zoiets” op te schrijven. De schrijver heeft de valse pathos ge-

weerd om haast „cool” te noteren, hoe een geschiedenis en de geschiedenis, iemands geschiedenis kunnen bepalen. Mogelijk kan alleen HET SCHRIJVEN een kronkelend zijweggetje op het dwarse pad van het begrip betekenen. Men krijgt een bepaald inzicht van het zijnsgeheim van iemand, die zijn teisterende emoties een stilzwijgen oplegt, door ze om te zetten in een levenshouding.

Deze kan het totale stilzwijgen betekenen, maar ook het schrijven, de mededeling, maar geen van beiden impliceert de absolute oplossing. Het schrijven is enkel een laaiende vlam van (wan)hoop in een verscheurd bestaan. Dit gevoel ken ik ook, en *leven* begrijpen een verbrand testament ... „(...) Ik werd gek. In mij laaide de elende op. Ik zag mij opgroeien als een braambos, zonder bloesem, laat staan vruchten, maar met een verterend vuur in de hand” ... besluit Michel Oukhow op p. 181. Vanuit mijn eenzaamheid neem ik graag dit vuur over, zonder het ooit te willen blussen. Laat staan dat iemand dit zou mogen doen.

Wolf Salent II

VREDE - IN - AKTIE

NATIONAAL

SUKSESVOLLE VIËTNAMAVOND TE GENT.

Prof. Kanunnik F. Houtart sprak op 11 oktober om 20 uur over zijn recent bezoek aan Viëtnam in de zaal van de A.S.L.K., Korte Meerstraat 23 en dit op initiatief van Vrede-Gent en de Vereniging België-Viëtnam.

Wie niet in de gelegenheid was om deze boeiende uiteenzetting te beluisteren, verwijzen we graag naar de bijdrage van Prof. Houtart in dit zelfde nummer van Vrede.

Aan deze succesvolle informatie-avond ging ook nog een persconferentie vooraf met François Houtart om 17.30 u. in ons „Huis van de Vrede“, Heiststraat 28, Gent.

ELFNOVEMBERGROEP MET BOEIEND VOLKSSPEL.

Zeventig spelers en speelsters uit het Westvlaamse Heuvelland, de „Elfnovembergroep“ genaamd, brachten in november vorig jaar een enig volksspel, „Nooit brengt een Oorlog Vrede“.

Op aanvraag van velen ging een tweede rondreis van start en met het verwachte succes : na Roeselare, Hasselt, Oostende, Gent en Brussel staan nu nog 2 opvoeringen op het programma.

Laat deze laatste kansen niet voorbijgaan !

Turnhout :
De Warande, zaterdag 17 november om 20 uur.

Antwerpen :
Elkerlijck, zondag 18 november om 15 u.

Kontaktadres :

Elfnovembergroep, Streekhuis Malegijs,
8948 Kemmel (en telkens ter plaatse)
tel. 057/ 44.47.10.

ZATERDAG 24 NOVEMBER van 9.30 u. tot 17.30 u.

In het Stedelijk Concertgebouw,
Sint-Jacobsmarkt, 8000 Brugge.

SEMINARIE.

Met als thema : „MENSENRECH-
TEN, VAN ALLE KANTEN UIT
BEKEKEN“.

a) Inleidingen :

1. *Individuele, sociaal-ekonomi-
sche e.a. mensenrechten.*

door de heer Koen Raes.

2. *De rechten van de mindere-
den en de volkeren.*

door Dr. Georges Impens.

b) Discussie.

c) Paneelgesprek rond de konkrete
problemen betreffende : racisme,
beroepsverboden, sociale on-
rechtvaardigheden, uitbuiting,
politieke en religieuze vrijheden,
enz., enz. overal ter wereld en in
eigen land.

Korte inleidingen door : Dr. E.
Buch, T. Colpaert, A. Looman,
Dr. J. Verhelst e.a.

Ingericht door VREDE vzw, Studie-
en informatiecentrum voor vredes-
en ontwikkelingsproblematiek.

Met medewerking van :

Liga van de mens, afd. West-Vlaan-
deren.

Humanistisch Verbond - West-Vlaan-
deren.

Aandeel in de kosten : 100 fr. te
storten op Prk. 000-0956015-80
van Vrede vzw, Heiststraat 28, Gent.

OOSTENDE.

Zaterdag 20 oktober, was Vrede vzw aan-
wezig met een infostand voor het Feest-
paleis te Oostende. Ter gelegenheid van
de Week voor de Ontwapening van 20 tot
28 oktober werden die dag honderden
trakten verspreid en handtekeningen ver-
zameld ten gunste van het 10-punten pro-
gramma van het Overlegcentrum voor De
Vrede. Een voorbeeld om na te volgen.

AANKONDIGINGEN

GENT :

Geschenkenfoor : opening vrijdagavond
30 november te 20 u.

Zaterdag en zondag 1 en 2 december :
open van 10 u. tot 20 u. in de namiddag :
tea-room.

Zaal : Vrede vzw, Heiststraat 28, Gent.

OOSTENDE :

Vrijdag 30 november. Konferentiezaal,
Stadhuis.

Baskenland is hoop op vrijheid en zelf-
beschikking.

Spreker : Pol Beekaert - lid onderzoeks-
commissie in Baskenland van de Liga voor
de Rechten van de Mens.

INTERNATIONAAL

Het Bureau van het Presidium van de We-
reldraad voor de Vrede kwam samen te
Panama op 28 oktober 1979. De verga-
dering besprak de resultaten van de Kon-
ferentie van de niet gebonden landen in
Havana, de jongste ontwikkeling in Cen-
traal-Amerika, de Salt II akkoorden en de
nieuwe inzet van de bewapeningswedloop
in Europa.

De Amerikaanse dominee Jessie Jackson,

oud sekretaris van M. Luther King, bracht een verslag uit over zijn gesprekken in de landen van het Midden-Oosten en de recente ontwikkeling in de V.S. rond het Palestijns probleem.

Door de organisaties van de landen van Latijns-Amerika werd een Stichting Simon Bolivar opgericht.

Een delegatie van het Sandinistisch Bevrijdingsfront, onder leiding van de Junta-leiders Violeta Camora, Moise Hassan en Tomas Borge en een Minister van de Democratische Arabische Republiek van de Sarhaoui kwamen de bijeenkomst begroeten.

De leden van de vergadering - die plaats had op een voor Panama historisch moment - de overname van de kaneelzone op 1 oktober door Panama, werden ontvangen door de President en de Minister van Buitenlandse Zaken van de Panamese Republiek.

André De Smet nam, namens de Belgische vredeskrachten, aan deze bijeenkomst deel.

VIETNAM.

De Regering van de Democratische Republiek Viëtnam heeft aan de Belgische vredesmilitanten Kanunnik Fr. Houtart, J. Verstappen en André De Smet de „Orde van de vriendschap” toegekend voor hun bijdrage in de ontwikkeling van de solidariteitsakties met het Viëtnamese volk in ons land.

DE OXFAM - WERELDWINKEL - SOLIDARITEITSAGENDA : 1980

Ook voor het jaar 1980 geeft Oxfam-wereldwinkels een solidariteits-zakagenda uit. Met de uitgave van deze agenda wil Oxfam-wereldwinkels zijn steentje bijdragen aan de strijd die het POLISARIO FRONT al gedurende vele jaren voert voor de bevrijding der Westelijke Sahara van de Marokkaanse overheersing. De volledige opbrengst gaat dan ook naar een projekt van deze organisatie.

In een agenda, formaat 17 cm x 10 cm, is elke dag een bladzijde gereserveerd. In de adressenlijst, vooraan in deze agenda, vind je adressen van wereldwinkels, vakbondsorganisaties, strijdkultuurgroepen, vrouwengroepen, jongerenadviescentra, derde-wereldorganisaties....

Een zeer praktische gids dus bij je engagement naar een rechtvaardigere samenleving.

De kostprijs bedraagt 150 fr.

Ook te verkrijgen bij VREDE vzw - Gent door overschrijving van 150 fr. plus 15 fr. portkosten te storten op Prk. nummer 000-0956015-80 van Vrede vzw, Gent.

Zaterdag 22 september had de opening plaats van de nieuwe lokalen van de vzw VREDE te Gent, Heiststraat 28.

Deze plechtigheid ging gepaard met een tentoonstelling van affiches voor de Vrede. Op deze openingszitting werd, onder het voorzitterschap van Juul Verhelst, het woord gevoerd door Walter Weydts over Dertig jaar Wereldvredesraad ; Urbain Camerlijnck over arbeiders en vredesbeweging en André De Smet over de rol van de vredesbeweging gisteren, vandaag en morgen.

Tijdens deze bijeenkomst werden tevens enkele militanten die sinds jaren in de bres staan in de bloemetjes gezet.

Op de foto de tachtigjarige en nog actieve mevrouw Marie Leroy die het erkentelijkheidssteken in ontvangst neemt.

ENQUÊTEFORMULIER

Een dertigtal lezers bezorgden ons reeds het enquêteformulier dat, op geel papier, in het oktobernummer verscheen.

Deze bevatten voor redactie en beheer zeer interessante aanwijzingen.

Om ons toe te laten een duidelijk inzicht te hebben in de zienswijze van de meerderheid van ons lezers, en hieruit de nodige conclusies te trekken, is het echt nodig nog talrijke enquêteformulieren te ontvangen.

We nodigen dus alle lezers uit ons per kerende ook hun formulier te laten geworden. Dank bij voorbaat.

Als we hun kapitalistische maatschappijen nationaliseren, of de multinationale ondernemingen, dan eisen „zij” een grote schadevergoeding. Maar wat zouden „zij” zeggen als wij schadevergoeding zouden eisen voor de koloniale plundering, als wij een smartegeld zouden vragen voor het bloed dat onze kinderen gestort hebben op de slagvelden om „hun” Westen te bevrijden van het fascisme ? (Ratsiraka, president van Madagaskar, op de conferentie van niet gebonden landen).

PROTESTMARS : NEEN AAN DE WAPENHANDEL

ZEEBRUGGE - BRUGGE - 17 NOVEMBER 1979

Het Aktiecomité „Neen aan de wapenhandel“ kan zich alleen maar verheugen over de jaarlijkse solidariteitsactie rond 11 november ten gunste van de zelfontwikkeling van de Derde Wereld.

Het Aktiecomité kan daarentegen geen vrede nemen met een wapenhandel vanuit België die de zelfontwikkeling van de Derde Wereld bedreigt en vernietigt.

Ons land kan zich moeilijk democratisch en menslievend noemen, terwijl diktatoriale en onmenselijke regimes met Belgische wapenleveringen worden ondersteund.

Daarom roept het Aktiecomité „Neen aan de wapenhandel“ op, om aansluitend bij de 11.11.11-actie, een krachtig protest te laten horen tegen de Belgische wapenhandel.

Zeebrugge werd gekozen als één van de brandpunten van de Belgische wapenhandel, maar het zou ook Gent, Antwerpen, Deurne, Zaventem of Herstal kunnen zijn.

De 2 concrete eisen van de protestmars zijn :

1. De goedkeuring van een wet tot parlementaire controle op de Belgische wapenhandel.
2. De oprichting van een officiële studiekommissie die de omschakelingsmogelijkheden van de Belgische wapenhandel onderzoekt.

Volgende organisaties ondersteunen deze 2 concrete eisen :

Pax Christi Vlaanderen, Internationale voor Oorlogstegenstanders, Vrede v.z.w., IKoVE, Socialistische Beweging voor Vrede en Ontwikkeling, Anti-oorlogskomitee, Burgerdienst voor de Jeugd.

NCOS, Commissie Rechtvaardigheid en Vrede, Oxfam Wereldwinkels, Broederlijk Delen, Welzijnzorg, Itaco, Latijns-Amerika groepen, Agelev - Groene Pletters, Anti-imperialistische Bond.

KWB, KAV, Elcker-Ik, Wereldscholen, Ruimte, Jongerengemeenschappen, Humanistische Jongeren, Katholieke Jeugdraad, Volksunie Jongeren, Jong Socialisten.

De 7 slogans voor de protestmars zijn :

1. geen Belgische wapens voor onderdrukking ;
2. steun aan de zelfontwikkeling van de Derde Wereld ;
3. stop de Belgische wapenhandel ;
4. omschakeling wapenindustrie ;
5. zinnig werk voor iedereen ;
6. goedkeuring wetsvoorstellen Glinne ;
7. studiekommissie omschakeling wapenindustrie.

PRAKTISCHE INLICHTINGEN :

— Vertrek van de MARS 13.30 u. (12 km) :

Pieter Troostlaan te Zeebrugge (1.500 m van het station van Zeebrugge). Volg de Kustlaan, richting Oostende.

— Aankomst te Brugge :

Simon Stevinsplein (op 1.000 m van het station van Brugge).

Wie met eigen wagen komt, rijdt best tot in Brugge en neemt daar de trein tot Zeebrugge.

Voor meer informatie :

Aktiecomité „Neen aan de wapenhandel“, Kerkstraat 150, 2000 Antwerpen, Tel. 031/ 35.02.72

DAT NOEMEN ZE INFORMATIE...

Het ligt voor de hand dat zonder eerlijke en objectieve informatie de openbare opinie geen kans krijgt om zich een duidelijk beeld te vormen rond de actuele problemen.

De persmedia hebben hier dan ook een belangrijke rol te vervullen. We wezen er reeds op hoe sommige kranten achter te werk gaan. Uit was ons dikwijls wordt voorgeschoteld merkt men dat het soms eerder om manipulatie dan om informatie gaat. Om niet te spreken over wat gewoon doodgezwegen wordt.

Neem nu b.v. Nicaragua. Wat leest men hierover in ons kranten ? Onze vriend A. De Smet die enkele dagen terplaatse was en een dokter die er twee maanden aan het werk was hielden een paar weken geleden een perskonferentie. Wie er echter niet was waren de meeste vertegenwoordigers van onze kranten. Een perskonferentie van het OCV, gehouden tergelegenheid van de dag van de ontwapening van OVN onderging hetzelfde lot.

Gelukkig waren er toch nog een paar kranten die een deel van het perscommuniqué van België overnamen. Twee vrienden die naar aanleiding van artikels in De Standaard een lezersbrief stuurden moesten, tot hun verwondering, vaststellen dat de brief niet waardig werd geacht om onder de rubriek „Waarde Redactie“ te verschijnen. De waarheid mag niet aan hod komen ziet je.

Dit alles wijst op het belang van een maandblad als „VREDE“ dat de moed opbrengt het ook eens anders te bekijken. Is dit voor de lezers van ons blad geen reden om ook een inspanning te doen om ook in hun midden VREDE beter te verspreiden ?

Een steuntje om onze prospectie-acties te voeren is hierbij ook welkom. Stort dus een bijdrage in het „VREDESFONDS“ of beter geef een bestendige opdracht aan uw financiële instelling om maandelijks een vast bedrag voor VREDE te storten.

VREDESFONDS

W.W. Tielh : 250 fr. ; D.G. Oostende : 100 fr. ; E.J. Gent : 50 fr. ; V.H.M. Gent : 100 fr. ; J.C. Oostakker : 50 fr. ; M.E. Brussel : 100 fr. ; M.S. Dilbaek : 100 fr. ; W.W. Kortrijk : 100 fr. ; V.J. Gent : 100 fr. ; M.G. Gent : 100 fr. ; V.D.V.N. Evergem : 100 fr. ; B.B. Tongeren : 100 fr. ; D.S.C. Gent : 100 fr. ; W.R. Brugge : 50 fr. ; D.S.A. Oostende : 100 fr. ; D.B.E. Brugge : 100 fr. ; B.T. Gent : 100 fr. ; C.E. Antwerpen : 100 fr. ; V.V.F. Gent : 50 fr. ; F.L. Gent : 100 fr. ; P.W. Brussel : 200 fr. ; C.U. Oostkamp : 100 fr. ; L.M. Wetteren : 500 fr. ; G.N. Bete-kom : 100 fr. ; M.R. Oostende : 100 fr. ; D.R.H. Lokeren : 100 fr. ; V.Z.F. Bornem : 100 fr. ; T.M. Drongen : 500 fr. ; V.D. Wervik : 150 fr. ; D.K. Oostende : 500 fr. ; O.L. Lanaken : 100 fr. ; K.J.B. Dessel : 500 fr. ; V.L.F. Gent : 250 fr. ; M.J. Brussel : 1.000 fr. ; M. Ledeborg : 500 fr. ; C.Y. Antwerpen : 5.000 fr. ; D.N. Oostende : 100 fr.

TE ZOT...

• We hebben dus een nieuwe minister van defensie. Volgens de meeste persberichten is het „de“ man van de werknemersorganisaties. Maar laat ons - voor we dat geloven - eens een beetje dieper op de zaak ingaan. Akkoord, hij is gedurende een tiental jaar hoofdredacteur geweest van „La Cité“ en tegelijkertijd Belgisch afgevaardigde bij de Internationale Federatie van Dagbladuitgevers en sekretaris van de Unie van Katholieke Dagbladen van België. In het begin van de vijftiger jaren maakte hij carrière in de katholieke vakbond om halfweg de zestiger jaren hieruit over te stappen naar een directiepost bij de Vereniging van Elektriciteitsbedrijven van België. Zo eindigde hij als lid van de notoire CEPIC zijn sociale loopbaan en gooide hij zich in de politiek. Eerst als schepen van Ukkel (van 1965 tot 1970) dan als volksvertegenwoordiger (in 1971). In 1974 werd hij fractieleider in de kamer. En nu is hij dan minister. Zonder te ontkennen (hoogstens te betwijfelen), dat hij ooit tot het arbeiderskamp behoorde, durf ik toch stellen dat dit nu toch niet meer het geval is. Integendeel.

Het heet „VERMON MIST“ en het kost 900 frank per liter. Ra, ra, wat is het? Mis, water! Gewoon helder water. Weliswaar geen ordinaar pomp- of kraantjeswater, maar water „voortkomende van zuivere gesmolten sneeuw en rijk gemineraliseerd water“. Nu moet je niet denken dat dit produkt van een groot Amerikaans parfumeriebedrijf het enige water is dat zo duur verkocht wordt. Er is nog een soortgenoot op de Franse markt die tegen 700 frank per liter wordt verkocht en als we de prijzen van de verschillende soorten mineraal water bekijken in de supermarkt, dan moeten we toch vaststellen dat ook dat water zo'n 500 maal meer kost dat het kleine broertje dat uit de kraan in de badkamer komt.

• Ter gelegenheid van het Chung Yung feest - de dodenherdenking in Hong Kong - waarschuwen de autoriteiten van deze Britse enklave voor duistere begrafenispraktijken. Er heerst namelijk een zodanige overbevolking in Hong Kong dat de plaatselijke begraafplaatsen de overvloed aan lijken niet kunnen verwerken. De langst toegelaten ligplaats op de officiële begraafplaatsen is dan ook 7 jaar, en daarna moeten de stoffelijke resten „verhuizen“. Maar naar waar? En hier beginnen de misbruiken. Er bestaan grote ben-

den die van de lijkenhandel een winstgevend bedrijf hebben gemaakt. Eerst komt een zogenaamd „regeringsambtenaar“ de diepbedroefde en om het lot der voorvaderen bekommerde familie opzoeken. Voor een niet onaardig bedragje in harde munt laat deze de overledene opgraven. Wie dacht dat het daarmee afgelopen is komt bedrogen uit, want je kan niet dat lijk nergens heen dan naar een „privé“-begrafplaats. En, wat had je gedacht, ook daar moet serieus betaald worden / 30.000 fr. per tien jaar ligplaats is geen uitzondering.

• *Her jaar van het kind loopt op zijn laatste benen. De laatste kinderfeesten, wetsvoorstellen, ronkende toespraken en goedmenende maatregelen zijn al in zicht. Maar laat ons eens de andere kant van dit jaar van het kind onder de loop nemen ...*

1979, jaar van het kind, meer dan dertig miljoen kinderen van minder dan vijf jaar stierven aan ondervoeding ...

1979, jaar van het kind, de kans is groot dat geen enkel kind van minder dan vijf jaar het einde van 1979 haalt in Cambodja ...

1979, jaar van het kind, jaar van het rapport van Amnesty International over het ... gemartelde kind ...

• De Amerikaanse luchtmacht geeft een krediet van 813,2 miljoen dollar vrij om 156 F 16 toestellen te leveren aan België, Nederland, Noorwegen en Denemarken. Dat wordt in onze munt 23.749.506.000 frank (middenkoers 30 oktober, met die dollarwaarde kan je niet voorzichtig genoeg zijn). En dat terwijl de wereld zich begint te realiseren wat er allemaal aan de hand is in Cambodja en Vietnam, terwijl de toestand in Oost Timor die in Cambodja zelfs nog schijnt te overtreffen. Hoeveel ton rijst kan men kopen met 152.240.420 frank? (voor de niet zo snelle rekenaars: het krediet toegestaan door de Amerikaanse luchtmacht om 1 F 16 te verkopen aan België, Nederland, Noorwegen of Denemarken). Ik moet trouwens eens dringend aan mijn kruidenier vragen of hij mij ook niet wil subsidiëren telkens ik een bakje eieren of een fles melk koop.

• Ondertussen heeft Jimmy Carter beloofd dat de VS een som van 210 miljoen frank zullen spenderen aan de hongernood in Cambodja. Deze steun zal verleend worden via internationale organisaties. Volgens de VS is de Cambodjaanse

bevolking dus evenveel waarde als 1,3794 verkochte F 16. Dus een hele bevolking is minder waard dan anderhalf vliegtuig.

• Op 31 december 1979 eindigt het tweede decennium van de ontwikkeling. Het enige opvallende resultaat zal zijn dat *geen enkel gesteld doel bereikt is*! Enkele cijfers ter illustratie: er moest een omzetaangroei van 6 procent bereikt worden in alle onderontwikkelde landen. Het beste resultaat is 5,2 procent. De landbouwproductie moest met 4 procent per jaar stijgen, de aangroei bedraagt 2,8 procent. De ontwikkelingshulp moest 0,7 procent van het bruto nationaal produkt bedragen, het gemiddelde in alle geïndustrialiseerde landen samen ligt onder de helft hiervan. En dan moeten we nog rekening houden met de schrijnende loonongelijkheid in de ontwikkelingslanden, want dat geeft een erg vertekend beeld van de omzetaangroei. Voor miljoenen mensen bedraagt die op die tien jaar slechts 60 tot 90 frank. 800 miljoen mensen leven onder de absolute armoedegrens. Wanneer gaat men in de rijke landen eens beseffen dat de welvaart niet af te lezen is aan de gezamenlijke goudaankopen van de burgers of aan een militaire miljardendans, wanneer gaat men in de rijke landen eindelijk werk maken van de rechtvaardige verdeling van grondstoffen en inkomsten. 't Zal niet voor morgen zijn.

• Er zijn nog weinig kranten en organisaties die het mohammedaanse Iran van Ayatollah Komheiny door dik en dun verdedigen. De religieuze onverdraagzaamheid, het beknotten van de verschillende vrijheden en sommige van de Moslimwetten kunnen moeilijk erg democratisch genoemd worden. Dat de Ayatollah weinig goed kan doen in de ogen van onze pers is dus weinig verwonderlijk. Wel eigenaardig is het dat de Afghaanse fanatieke moslims wel gesteund worden door diezelfde pers en diezelfde organisaties die Komheiny veroordelen. Het gaat hier immers ook om een religieuze sekte die de landbouwhervormingen en de democratische vrijheden willen vernietigen. Het ziet er weer eens naar uit dat de anti-progressieve en anti-kommunistische reflexen het halen op de zo hoog geroemde „democratische waarden en vrijheden“; waarden en vrijheden die enkel op prijs gesteld worden in die landen waar geen echte democratie te bespeuren valt.

OM LOS TE LOPEN